

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 150 lir

Leto XXXI. Št. 37 (9039)

TRST, sobota, 15. februarja 1975

Postnata plačana v gotovini
Abb. ostale 1 grupo

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerkljama, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Dobrodoša« v Gorici pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, od 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

ZARADI STALNEGA NARAŠČANJA ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

DRAGINJSKA DOKLADA VIŠJA ZA 6 NOVIH TOČK OZIROMA 14 STARIH, ZA TEKOČE TRIMESEČJE

Pri ministru Cossigi pogajanja za povišanje draginjske doklade javnim uslužbencem

RIM, 14. — Draginjska doklada za trimesečje februar - april se bo povišala za 6 novih točk, oziroma za 14 starih točk. To je sklenila posebna komisija za indeks življenjskih stroškov, ki se je danes sestala na sedežu osrednjega statističnega zavoda. Komisija je ugotovila, da so se življenjski stroški po lanskem oktobru in do konca letošnjega januarja za toliko povišali, da je treba povišati draginjsko doklado za delavce in uradnike v industriji, trgovini in bančništvu, zlasti s 1. februarjem, za 6 novih točk. Za ostale uslužbenke, ki si še niso izbojevali povišanje vrednosti točke draginjske doklade, pa se bo draginjska doklada povišala za 14 starih točk.

Povišanje draginjske doklade za 6 novih točk bo stalo industriji v letošnjem letu 990 milijard lir, u-
posluževalci, da vsaka točka več zna-
ša povprečno 145 milijard lir. Za-
radi novega dogovora med Confin-
dustrio in sindikalno federacijo o

Gospodarska kriza v državah EGS

BRUSELJ, 14. — Izvršna ko-
misija Evropske gospodarske
skupnosti predvideva, da bodo
tudi letos inflacija, brezposel-
nost in draginja pestili države
EGS. Načelnik oddelka za go-
spodarsko in finančno politiko
izjavil, da bo poprečna in-
flacija v evropski deželici v
letošnjem letu znašala okrog
12,5 odst., da bo število brez-
poselnih polagoma še naraslo
in doseglo okrog 3,5 odst. vsa
aktivnega prebivalstva. Obe-
nem pa se bo zmanjšala kup-
na moč državljanov.

Te podatke je predstavnik
EGS dal članikarjem tik pred
zasedanjem finančnih ministrov
v petek. Ob tej priložnosti
je tudi opozoril, da se položaj
v gospodarski skupnosti ob
koncu letošnjega leta ne bo
izboljšal, če ne bodo vsi »ne-
kažrtvovali«. Dejal je, da je
treba zmanjšati zasebno po-
trebno na račun naložb, ki bo-
do lahko blagodejno učinkova-
le na izboljšanje gospodarske-
ga položaja šele čez nekaj
časa.

Ob začetku letošnjega leta
je bilo v državah EGS 3.700.000
delavcev brezposelnih zaradi
gospodarske krize. Predstav-
nik izvršne komisije je še izja-
vil, da do sedaj še ni nobena
država zaprosila za posojilo
iz sklada 3 milijard dolarjev,
ki so ga lani dodelili za kritje
primanjkljajev za nakup nafte.

Poslovnem poenotenju vrednosti
točke draginjske doklade na naj-
višji ravni, bo industrija plačala
248 milijard lir več za 6 novih
točk, kot bi plačala, če bi se naprej
ocenjevali draginjsko doklado po
starem načinu.

S povišanjem draginjske doklade
za 6 novih točk v industriji, trgo-
vini in bančništvu bodo uradniki in
delavci dobili že konec tega meseca
sledeče višje prejemke: uradniki
prve kategorije 14.334 lir; uradniki
druge kategorije 11.634; uradniki
tretje kategorije 9.570; uradniki če-
tarte kategorije 8.898; uradniki pe-
te kategorije 8.556 lir.

Prva kategorija vmesnih usluž-
bencev 11.592 lir; druga kategorija
pa 9.486 lir.

Delavci bodo dobili sledeče povi-
šanje: prva kategorija 9.150, druga
8.556, tretja 8.262, četrta 3.076 in
peta 1.700 lir.

Združenje malih in srednjih in-
dustrijev pa dosega še ni podpi-
salo pogodbe o novi določitvi dra-
ginjske doklade. Zato bo delavcem
v mali in srednji industriji draginjs-
ka doklada povišana za 14 točk,
ki znašajo nekaj manj kot 6 novih.

Novega načina plačevanja draginjs-
ke doklade bodo deležni tudi usluž-
benki v trgovini, saj so prav pre-
teklo noč podpisali v Rimu dogovor
med zvezo trgovcev in sindikalnimi
organizacijami. Zveza trgovcev je
sporočila, da bodo letos za prizna-
nih 6 novih točk draginjske doklade
plačali uslužbencem 110 milijard lir
več. Vsi uslužbenki v trgovini bodo
torej že ta mesec dobili 9.072 lir
več namesto 7.560 lir, ki bi jih do-
bili po starem načinu obračuna-
vanja.

Povišanje draginjske doklade za
prihodnje trimesečje je posledica po-
treh mesecev. Draginja pa še vedno
življenjski stroški za delavce in
uradnike družine povišale za 1,2
rajo toliko, kot lani januarja, ko so
merjali v decembru. To je slab
črtek, če pomislimo, da so v za-
četku leta cene običajno najbolj

za 100 odstotkov. Sedaj govorijo
tudi o ponovni podražitvi bencina,
ki je že itak drag in ki močno
bremeni dohodek delavcev, ki se
vozijo na delo z avtomobilom, za-
radi slabih javnih prometnih zvez.

Pri ministru za preureditev drža-
ve uprave Cossigi se bodo jutri na-
daljevala pogajanja s sindikati za
povišanje vrednosti točke draginjske
doklade javnim uslužbencem. Sin-
dikati zahtevajo, da se javnim usluž-
bencem priznajo ugodnosti, ki so jih
dobili industrijski delavci s spo-
razumom med Confindustrio in sin-
dikalno federacijo.

PSI obsoja razbitje občinske uprave v Benetkah

RIM, 14. — Razbitje občinskega
odbor v Benetkah, ki je bil sestav-
ljen konec lanskega leta s podpo-
ro komunistične partije, z izstopom
iz odbora najprej socialdemokr-
atskih nato pa demokristjanskih od-
bornikov, socialistična stranka ostro
obsoja. Namestnik tajnika PSI Mo-
sca, ki odgovarja tudi za krajevne
uprave, je danes proučil skupno s
socialističnimi voditelji iz Benek
položaj, ki je nastal v občinski u-
pravi v Benetkah zaradi razbitja
odbor v Benetkah zaradi razbitja
odbor. Po sestanku so objavili spo-
ročilo, v katerem pravijo, da je za
PSI še vedno veljaven sporazum,
ki je bil dosežen 23. decembra 1974
med predstavniki krajevne večine
leve sredine in komunistične parti-
je, ki popolnoma ustreza koristim
mesta v sedanjem izredno resnem
položaju. PSI zavrača kampanjo, ki
je bila sprožena proti temu spo-
razumu in izjavlja, da je ta spo-
razum za noben drug dogovor, ki
bi spremenil vsebino sporazuma od
23. decembra.

Železničarji se pripravljajo na vsedrjavno stavko

RIM, 14. — Vlada še vedno za-
vključuje reševanje perečih vpra-
šanj železniške uprave, o katerih
se je lani dogovorila s sindikalni-
mi organizacijami, da jih bodo re-
ševali v lanskem letu začeli postopno re-
ševati. Sindikati sedaj zahtevajo,

da se vlada končno zgane in spo-
štjuje svoje obveznosti. V tej zvezi
so železničarji CGIL predlagali,
naj bi proglasili za 28. februarja
vsedrjavno stavko vseh prometnih
uslužbencev. Obenem železničarji in
drugi uslužbenki državnih in pol-
državnih ustanov, ki so zaposleni
pri prometnih podjetjih, zahtevajo,
da se tudi njim prizna višja dra-
ginjska doklada in povišanje dru-
žinske doklade, kar je bilo prizna-
no industrijskim delavcem.

Colombo in Agnelli o kreditih industriji

RIM, 14. — Zakladni minister
Colombo je danes sprejel predsed-
nika Confindustrie Agnellija in z
njim proučil vprašanja kreditov in
financiranja industrijskih podjetij.
Predsednik Confindustrie je mi-
nistru predložil tako potrebo po več-
jih denarnih sredstvih za podporo
izvoza, kot za zavarovanje izvozne-
ga blaga in za financiranje kredi-

tov, ki jih podjetja potrebujejo, da
lahko obdržijo in če je mogoče
okrepijo proizvodnjo. Agnelli se je
še posebno zavzel za takojšnjo o-
dobritev kratkoročnih prispevkov za
izvoz.

Waldheim prisel na obisk v Abu Dabi

ABU DABI, 14. — Generalni taj-
nik OZN Kurt Waldheim je prisel
na uradni obisk v Združene arabske
emirate. Waldheim prihaja iz Saud-
ske Arabije, kjer je imel vrsto po-
govorov s kraljem Feisalom in dru-
gimi saudskimi voditelji o bližnji-
vzhodni krizi ter o mednarodnem
gospodarskem položaju.

V izjavi, ki jo je dal saudski taj-
skovni agenciji, pravi generalni taj-
nik OZN, da je kralj Feisal zagot-
vil podporo Saudske Arabije Zdru-
ženim narodom na gospodarskem in
političnem področju. Dodal je, da
je iz pogovora izšlo popolno sogla-
se o vlogi svetovne organizacije v
mednarodni politiki.

PO ENOSTRANSKEM SKLEPU TURŠKE NARODNOSTNE SKUPNOSTI

SVETOVNA JAVNOST NEGATIVNO OCENILA PROGLASITEV TURŠKE DRŽAVE NA CIPRU

Ciprska vlada predsednika Makariosa se bo pritožila varnostnemu svetu
OZN - Proglasitev neodvisnosti severnega dela otoka utegne imeti hude po-
sledice na odnose med Turčijo in Grčijo - Preklican pogovor Bitsios-Kissinger

NIKOZIJA, 14. — Iz pooblaščenih
krogov na Cipru so sporočili, da
je ciprska nacionalna garda v
pripravi na stanju sprico sklepa
voditeljev turške narodnostne sku-
pnosti, da proglasijo turško federa-
tivno državo v severnem delu Cipra.
Prav tako so pripravljene oborožene
sile organizacije Združenih narodov.
V Nikoziji je bila danes protestna
manifestacija, ki se je je udeležilo
več 5 tisoč mladih Grkov, ki so
protestirali proti proglasitvi neod-
visnosti dela otoka pod turško za-
sedbo. Mnogo je nagovoril ciprski
predsednik Makarios, ki je dejal,
da ciprski Grki ne bodo nikoli pri-
jeli razdelitve otoka. Dejal je, da
bo njegova vlada storila vse po-
trebne korake, da bi zagotovila
neodvisnost, suverenost in ozemeljs-
ko celovitost otoka.

Osebnih zastopnik generalnega taj-
nika OZN na otoku Weckman-Munoz

je medtem sporočil Raufu Denkašo,
predsedniku nove turške države,
da so srečanje med predstavniki
obeh narodnostnih skupnosti na
otoku, ki bi moralo biti v ponedeljek,
preložili. Ob koncu sestanka
med Weckmanom-Munozom in Denka-
šem je slednji potrdil, da je turška
skupnost na otoku pripravljena
obnoviti pogajanja, da bi skupaj do-
ločili politično bodočnost Cipra. O
menimo naj, da je predsednik Ma-
karios sinoči izjavil, da je enostran-
ska proglasitev neodvisnosti osu-
petljiva vsako nadaljevanje kon-
struktivnega dialoga.

Denkaš je po drugi strani omenil
predloge, ki jih je orisal grškemu
zastopniku Kleridesu za rešitev cipr-
skega vprašanja. Ti predlogi ob-
segajo med drugim zahtevo po
dveh ločenih državah ter po osred-
nji vladi z omejenimi pristojnostmi.
Voditelji turške skupnosti na o-

toku so že začeli sestavljati sku-
pščino, katere naloga bo sestaviti
ustavo za turško skupnost na otoku.
Ustavodajna skupščina bo štela pe-
deset članov, predsednik pa bo
Rauf Denkaš, ki je že bil izvoljen
za predsednika turške federativne
države. Ustavodajno skupščino bodo
sostavljali člani zakonodajne sku-
pščine ter zastopniki sindikalnih or-
ganizacij, političnih strank, zadrug
in odvetošne zbornice.

Ciprski predsednik Makarios je
izjavil, da bo ciprska vlada morala
predložiti vso zadevo varnostnemu
svetu OZN. Gre za odločitev, ki
jo je sprejela skupaj z grško vlado.
Sklep turških voditeljev, da je
Makarios, predstavljala poskus, da
bi izpodkopala ciprsko državo ter
potrdila zahrbnost turške vlade in
voditeljev turške narodnostne sku-
pnosti.

Voditelji grške skupnosti na otoku
Glafkos Klerides, ki ga spremlja
zunanj minister John Christophides
ter podpredsednik poslanske zbornice
Papadopoulos, je prisel danes
v Atenah, da bi se pogovoril s pre-
stavniki grške vlade. Na letališču
v Atenah je izjavil, da bodo skupaj
z grškimi voditelji izdelali osnutek
pritožbe za varnostni svet OZN.
Klerides je sicer dejal, da ne ve,
kaj si lahko pričakujejo od raz-
prave v varnostnem svetu. Pouda-
ril je, da so vse države zagotovile,
da podpirajo ciprsko neodvisnost,
da pa se tukaj postavlja vpraša-
nje za kakšno neodvisnost gre.

Odmevi mednarodne javnosti na
enostransko proglasitev turške fe-
derativne države na severnem de-
lu otoka Cipra so v glavnem ne-
gativni. Ameriško zunanje mi-
niststvo je objavilo izjavo, v kateri
izraža obžalovanje ob sklepu turške
skupnosti. V izjavi je rečeno, da
je ameriška vlada mnenja, da je
treba vsako morebitno rešitev cipr-
skega vprašanja iskati z dvostran-
skimi pogajanj. Ameriška vlada
podpira suverenost, neodvisnost in
ozemeljsko celovitost ciprske repu-
blike ter je proti enostranskim po-
budam, tako ene kot druge strani.

Glasnik britanskega zunanjega
ministristva je izjavil, da britanska
vlada ni bila predhodno informirana
o koraku turške skupnosti. Dodal
je, da se preučujejo Denkašev
izjavo, da pa imajo osrednjo vlogo
še vedno za edino zakonito ciprsko
vlado. Kasneje je londonska vlada
izrazila svoje negotovanje ob pro-
glasitvi turške federativne države.
Izjava v tem smislu je dal podtajnik
Hattersley, ki se je sestel s turškim
veleposlanikom v Londonu Mene-
mciogloujem. Britanski zastopnik
je posvaril Turke, da imajo veliko
odgovornost, kar zadeva varnost
oseb in britanske lastnine na otoku.
Pred sestankom s turškim velepo-
slanikom se je Hattersley sestel z
atenskim predstavnikom Roussom.
Generalni tajnik NATO Lums je
izjavil, da gleda z zaskrbljenostjo
na zadnje dogodke na Cipru ter da
je mnenja, da omejujejo možnost
pogajanj za pravično rešitev cipr-
skega vprašanja. Po njegovem me-
niju utegne imeti enostranska pro-
glasitev neodvisnosti hude posledice
za odnose med Grčijo in Turčijo.
Atenska vlada je danes sporočila,

da je zunanji minister Demetrios
Bitsios preklical obisk v Bonnu in
v Rimu. Gre za odločitev, ki je v
tesni zvezi z dogodki na Cipru.
Ustavodajna skupščina na Cipru,
more o katerih Bitsios trenutno ne
more odločiti, je bila v Atenah
sejati v Bonnu moral sestati z
zunanjim ministrom Zang. Nemčije
Genscherjem. V ponedeljek bi šel
grške diplomacije moral obiskati
Rim.

V krogih italijanskega zunanjega
ministristva ugotavljajo, da je ita-
lijska vlada večkrat izrazila svoje
nasprotovanje sleherni enostranski po-
budi, ki bi utegnila ovirati pogaja-
nje o rešitvi ciprske krize. V tem
smislu je italijanska vlada poverila
svojim veleposlanikom v Turčiji, Gr-
čiji in na Cipru, naj potrdijo tam-
kajšnjim vladam italijansko željo, da
bi prišlo do mirolnega pogajanja,
na katerem bi dosegli pravično re-
šitev dolgoletnega spora.

Deželna komisija za kraško hišo

Deželni odbornik za naravne in kulturne dobrine Mizau je včeraj umestil študijsko komisijo za kraško hišo, o čemer pišemo na tržski strani. Na sliki: odbornik s člani komisije

Zaradi naraščajoče draginje
v zadnjem trimesečju je bila dra-
ginjska doklada povišana za 6
novih točk za delavce in urad-
nike v industriji, trgovini in ban-
čništvu, oziroma za 14 starih točk
za uslužbenke v ostalih dejavnos-
tih. Povišanje stopi v veljavo s
1. februarjem in velja za pri-
hodnje trimesečje. Po dogovoru,
ki je bil sklenjen med Confin-
dustrio in zvezo trgovcev ter sin-
dikalno federacijo se je začelo
že ta mesec postopno poenotenje
točke draginjske doklade na naj-
višji ravni. Sedanje povišanje
znaša 25 odstotkov.

Ameriški državni tajnik Kissin-
ger je dejansko zaključil sedanje
fazo svoje posredovalne misije
na Blžnjem vzhodu. V štirih
dneh pogovorov niso dosegli no-
benega sporazuma in ob odhodu

bi se Izraelci umaknili samo za 30
do 50 km ter bi obdržali v svojih
rokah strateške gorske prelaze Mit-
la in Gidi ter petrolejske vrelce
v Abu Rodeisu. Položaj se bo se-
veda lahko v prihodnjih treh ted-
nih spremenil, perspektive za do-
seg sporazuma pa so morda še
bolj oddaljene kot pred zadnjim
Kissingerjevo misijo. Neki vidni iz-
raelski državnik je na vsak način
potrdil, da Jeruzalem podpira po-
litiko »majhnih korakov«
tajnika Kissingerja, če pa bi ta
politika propadla, bi Izrael pristal
na ponovno sklicanje ženevske kon-
ference. Obenem je poudaril, da se
Izrael ne bo nikoli vrnil na meje
iz leta 1967, še zlasti pa ne bo
izročil Sarm El Seika, ki nadzoru-
je Elitski zaliv.

Bistveno različno je vzdušje v
Kairu, kjer ugotavljajo, da je pri-
stanek Sirije in Organizacije za o-
svoboditev Palestine na možnost po-
novnega umika Izraelcev s Sinaja
povečal izgleda za premostitev za-
dajo in za popuščanje napetosti, ki
se je v zadnjih mesecih stalno za-
ostrovala. Poudarjajo, da je to sad
izredno potrpežljivega in popustli-
vega delovanja predsednika Sadata,
ki mu je v prejšnjih mesecih uspe-
lo ustvariti vzdušje naklonjenosti
amerišku državnemu tajniku.

V prvem obdobju svojega mirovne-
ga posredovanja, naj bi Kissin-
ger skušal razpraviati samo o ti-
stih vprašanjih, pri katerih lahko
popustijo tako Izraelci kot Egipčani.
Ameriški zunanji minister nada-
ljuje torej s svojo tehniko, katere
cilj je ustvariti pozitivni splošni
okvir, v katerem bi potem obe stra-
ni opustili svoje nepopustljive sta-
lišče. Zato, zatrjujejo v Kairu, ni
doslej dosegli nobenega sporazu-
ma o drugem izraelskem umiku s
Sinaja. Pozitivno pa je že to, da
so Sirci in Palestinci pristali na na-
čelo postopnega umika Izraelcev.

Pri vsem tem je še najbolj v za-
dregi Izrael, ki sprčo arabske so-
lidskosti ne more več špekulirati
z dejstvom, da bo Sirija zavrnila
možnost ponovnega umika s Sinaja.
Arabske države so dokazale
svojo dobro voljo. Izrael, ki je ved-
no zatiral potrebo po pogajanjih,
pa se ne bo mogel več izmikati.

Tudi sirski tisk se ukvarja pred-
vsem s Kissingerjevim potovanjem
na Blžnjem vzhodu. V glavnem so si-
rski dnevniki dokaj optimistično ra-
poreženi ter ugotavljajo povečini,
da izgleda za doseg miru na tem po-
ročju še nikoli niso bili tako ugod-
ni. Vladni list »Al Saura«
bodo ženevske konferenco obnovili,
kljub dejstvu, da so izraelski vodi-
telji proti njej in da je Kissinger
dejal, da je njegova sedanja misija
zgodljivo posredovalnega značaja. Tisk
posveča sploh mnogo prostora Kis-
singerju, kar se ob priložnosti prejš-
njih obiskov ameriškega državnega
tajnika na Blžnjem vzhodu, ni do-
gajalo.

Deželna komisija za kraško hišo
je včeraj umestila študijsko komisijo
za kraško hišo, o čemer pišemo na tržski strani. Na sliki: odbornik s člani komisije

morebitne ciprske federacije.
Predsednik Makarios je s tem v
zvezi izjavil, da se bo njegova
vlada pritožila varnostnemu svetu
OZN. Politični opazovalci na tem
delu Sredozemlja ugotavljajo, da
utegne imeti enostranska odloči-
tev ciprskih Turkov hude posledice
na odnose med Turčijo in Grčijo.

Francova podpora ustaškim zločincem

BEOGRAD, 14. — Kot je bilo že
sporočeno, je španski diktator Fran-
co osebo sprejel sklep, da se iz
španskih zaporov izpustijo trije usta-
ški teroristi, ki so septembra 1972
ugrabili letalo švedske družbe »SAS«
in izsilili izpustitev šestih ustaških
zločincev iz švedskih zaporov, kjer
so prestajali kazen dosmrtno ječe
zaradi zahrbnega in podlega uboja
jugoslovanskega veleposlanika v Stock-
holmu Vladimirja Rolovića.

V dekretu, ki ga je podpisal Fran-
co, je rečeno, da so trojico ustašev
pomilostili zaradi »dobrega obnašanja
in sodelovanja s španskimi oblast-
mi«. S tem ukrepom je španski dik-
tator Franco dal jasno podporo me-
narodnemu terorizmu in predvsem
zračnemu piratstvu, in to prav v ča-
su, ko njegove oblasti izvajajo hude
represalije v sami Španiji.

Tito v Hercegovnem

BEOGRAD, 14. — Predsednik re-
publike Josip Broz Tito, ki se nahaja
v Igalu v Boki Kotorski na počitku
in zdravljenju, je bil danes gost na
kosilu, ki ga je v njegovo čast pri-
redil predsednik skupščine občine Her-
cegovni Petar Stijepić. Na kosilu
v hotelu »Igalo«
so bili tudi vodi-
telji republike Crne gore

V Alžiru sestanek »skupine 77«

BEOGRAD, 14. — Član zveznega
izvršnega sveta Dušan Iljićević je na
čelu jugoslovanske delegacije danes
odpotoval iz Beograda v Alžir, kjer
bo sodeloval na ministrskem sestanku
»skupine 77«
delež v razvoju. To
ministrsko srečanje sodi med pripra-
ve na splošno konferenco Združenih
narodov o industrijskem razvoju. Kon-
ferenca bo od 12. do 25. marca le-
tos v perujskem glavnem mestu Lima.

Še vedno napeti odnosi med Japonsko in SZ

TOKIO, 14. — Japonski zunanji
minister je danes praktično zavrnil
sovjetski predlog za sporazum za
dobro sosedstvo in sodelovanje z
Japonsko kot poskus, da bi se
zavirala pogajanja med Kitajsko in
Japonsko o prijateljskem sporazu-
mu, o katerem razpravljajo danes
v Tokiu. Kitajsko-japonski pogo-
vori so se že začeli med japo-
nskimi namestnikom zunanjega mi-
nistra Fumihikom Togom ter kitaj-
skim veleposlanikom v japonski pre-
stolnici Čen Cunom.

Kot je znano, so se pogajanja
med Sovjetsko zvezo in Japonsko
lansko leto praktično razbila zara-
di vprašanja Kurilskih otokov. Japo-
nci zahtevajo, naj jim Sovjetska
zveza vrne te otoke, ki jih je za-
sedla na koncu zadnje svetovne
vojne. To vrnitev Japonci smatrajo
za predpogoji vsakršnega nadaljnje-
ga sporazumevanja.

RIM, 14. — Predsedstvi komisij
poslanske zbornice za notranje za-
vede in za promet sta se dogovorili,
da bosta v sredo začeli proučevati
na posvetovalni ravni zakonski o-
snetek strank leve sredine o refor-
mi redia in televizije.

DANES

iz Tel Aviva so bile izjave ame-
riškega državnega tajnika mnogo
manj optimistične, kot ob nje-
govem prihodu na Blžnji vzhod.
Ugotavljajo vsakelej, da je bilo
njegovo sedanje potovanje zgolj
poizvedovalnega značaja in da se
bodo prava pogajanja začela ko-
maj ob polovici marca, ko se bo
ameriški zunanji minister vrnil v
Izrael in v Egipt.

Svetovna javnost je dokaj ne-
gativno ocenila enostransko pro-
glasitev neodvisnosti severnega
dela otoka Cipra, ki je postal fe-
derativna turška država v okviru

ODGOVOR PREDSEDNIKA DEŽELNEGA SVETA PITTONIJA SVETOVALCU ŠTOKI

V kratkem bo odbor za pravilnik razpravljaj o rabi slovenščine

Želja, da bi se zahteva slovenskega prebivalstva uresničila v ustavnem duhu

Predsednik deželnega sveta Arnaldo Pittoni je včeraj poslal deželni svetovalec dr. Drago Štoki naslednje pismo:

Spoštovani svetovalec, prejel sem, primerno prevedeno, vaše osebno pismo od 7. t.m. V tej zvezi moram predvsem ugotoviti, da ne more uporabljati postopek nikakor biti precedens za uradne akte sveta. To vprašanje, kot vam je dobro znano, mora biti urejeno s pravilnikom deželnega sveta.

Zelim vam zagotoviti, da se bo čimprej sestel odbor za pravilnik, da ponovno preuči predloge o popravkih členov 56 in 103, ki bi omogočili rabo slovenščine v deželnem svetu, saj obstajajo številna vprašanja, ki jih je treba rešiti in med njimi tudi vprašanje, ki ste ga zastavili vi in drugi predstavniki svetovalskih skupin.

Upam, da se bodo ob tej priložnosti pričele v pravilno smer po ustavnem določilu reševati težnje slovenskega prebivalstva naše dežele. Izražam vam najboljše in priskrbe pozdrave.

Arnaldo Pittoni
Deželni svetovalec dr. Drago Štoka je v svojem pismu predlagal dva popravka. Glede člena 56 se popravek pravilnika glasi:

«Na sejah in stalnih komisij se lahko ustno in pisмено uporablja slovenski jezik in sicer na osnovi člena 3 statuta.»

Na predlog enega svetovalca mora biti napravljen prevod v jezik tistega, ki to zahteva.

Za uresničitev navedenega bo učinkovita prejavalska služba zagotovila medsebojno razumevanje v obeh jezikih.

Spreminjalni predlog k členu 103 na pravi:

«Deželni zapisniki ustnih in pisemenih intervencij slovenskih svetovalcev so pisani tudi v slovenskem jeziku.»

Kot izhaja iz odgovora predsednika deželnega sveta Arnalda Pittonija se bo v kratkem sestala posebna deželna komisija, ki se ukvarja s pravilnikom in ki bo razpravljala o tem vprašanju. V tej zvezi je tudi važna izjava in želja

SLOVENSKA
PROSVETNA
ZVEZA
in
SLOVENSKA
PROSVETA

priljezta jutri, 16. 2. 1975
ob 17. uri
v Kulturnem domu v TRSTU

PREŠERNOVO PROSLAVO

SPORED: Koncert Komornega orkestra iz Ljubljane pod vodstvom Antona Nanuta; solista Ruda Kosi (harfa) in Ivan Sancin (bas). Recitator: Stane Raztresen

VLJUDNO VABLJENI!

Šele četrtega marca razprava o rabi slovenščine v občinskem svetu?

Včeraj so se sestali načelniki svetovalskih skupin tržaškega občinskega sveta, ki so se dogovorili za prihodnja zasedanja. Občinski svet se bo prvič po daljšem premoru sestel v četrtek, 20. februarja, in nato verjetno v torek, 25. februarja, možno pa je, da bo ta seja odpadla. Naslednja seja bo šele v torek, 4. marca, in končno so se dogovorili tudi za sejo v petek, 7. marca.

Načelniki skupin so se dogovorili tudi za dnevni red prvih dveh sej. Na dnevnem redu seje 20. februarja bodo ostavka De Gioie kot občinskega svetovalca ter njegova zamenjava, imenovanja v razne ustanove ter debata o resoluciji, ki so bile vložene še med proračunsko razpravo. Na seji bodo na dnevnem redu resolucije, ki se nanašajo na šport, krajevne finance in na univerzo. Resolucije, ki se nanašajo na bolnišnice in rabo slovenskega jezika pa bodo na dnevnem redu prihodnje seje občinskega sveta, mora 25. februarja, zelo verjetno pa šele 4. marca.

Danes na vojaškem pokopališču

Spominska svečanost za padlimi sovjetskimi partizani

Tržaška sekcija Italija — ZSSR priredi danes ob 11. uri na vojaškem pokopališču pri Sv. Ani ob 30. obletnici junjske smrti med boji proti nacističnemu spominsko svečanost za padlimi sovjetskimi partizani, ki so se v teh krajih borili s slovenskimi in italijanskimi antifašisti. Pred spominskim obeležjem bodo govorili Jelka Gerbec, Saviero Giacchetti in Pietro Ren Keiser. Sovjetsko poslanstvo v Rimu bosta pri spominski svečanosti zastopala kap. sovjetske mornarice Igor Savcenko in prvi tajnik poslanstva dr. Igor Sudarev.

Izletnikom v Grčijo

Prosimo vse izletnike, ki so se vpisali za izlet Primorskega dnevnika v Grčijo, da vplačajo drugi obrok za izlet na upravi našega dnevnika

danes, 15. t. m., od 8.30 do 12.30

Kdor se ni dal vseh osebnih podatkov, naj prinese s seboj potni list ali osebno izkaznico.

Sestanek na prefekturi o tržaškem gospodarstvu

Včeraj jutraj je prefekt dr. Di Lorenzo sklical sestanek predstavnikov vseh kategorij, ki so zainteresirane za probleme mestnega gospodarstva. Namen sestanka je bil zbrati čimveč informacij o stanju tržaškega gospodarstva za poročilo in posege, ki jih prefekt namerava izvesti pri nadrejenih vladnih organih.

Sestanka so se udeležili zastopniki iz industrije, trgovcev, turističnih operaterjev ter sindikalisti pokrajinske federacije CGIL - CISL - UIL.

VČERAJ V DEŽELNEM SVETU

Zaključena splošna razprava o proračunu za poslovno leto 1975

V torek bodo na pripombe svetovalcev odgovorili predstavniki deželne vlade - Prihodnji teden razprava o vojaških služnostih in izseljenstvu

Na včerajšnji seji deželne skupščine, kjer se odvijala razprava o proračunu za letošnje leto in o ohranjanju za poslovno leto 1975, je v diskusijo poseglo nadaljnjih deset govornikov. S tem se je zaključila splošna razprava, v torek pa bodo na razne pripombe svetovalcev odgovorili predstavniki deželne odbora, med njimi zlasti odborniki za finance Coloni. Sledilo bo glasovanje o zakonu, s katerim bo proračun dokončno uveljavljen.

Včeraj so v razpravo o proračunu posegli svetovalci Varisco, Vi-

cario, Masutto in Berzanti (KDI), De Ferra in Boschi (MSD), Magrini in Bergomas (KPI), Lanza (PSDI) in Ermano (PSD). Varisco se je v svojem posegu zadržal predvsem ob vprašanju turizma in ob nekaterih težavah v zvezi s poslovanjem krajevnih uprav. Glede tega vprašanja je poudaril nujnost, naj bi deželna uprava nakazala brez vsakega odlašanja, najbolj v obliki preduma, vsaj del tiste 10,5 milijarde, ki jim jo namenja s tekočim proračunom. Svetovalec Vi-

cario se je poudaril ob vprašanju šolstva in kulture, dotaknil pa se je tudi sodelovanja med našo deželo in Evropsko gospodarsko skupnostjo in poudaril potrebo po stalnem pritiskanju na vodstvo EGS, da bi bile naši deželi priznane olajšave, ki jih skupnost dovoljuje nerazvitim območjem v Evropi.

Masutto je obravnaval predvsem vprašanja šolstva, socialnega skrbstva in zdravstva, pomembnejši poseg pa je nato imel svetovalec Berzanti. Govornik je naglasil, da bi bilo treba zbrati dosedanje izkušnje na tem področju in precizirati vlogo dežel z ustreznimi popravki v u-

stavnih normah.

Berzanti se je nato zadržal ob pomenu naložb, ki jih predvideva pro-

PO USPEHU VOLITEV NA OSNOVNIH ŠOLAH

Jutri volitve v nove zborne organe na enotnih nižjih srednjih šolah

Starši so na večini slovenskih šol predložili po eno, enotno sestavljeno, kandidatno listo

Po nedeljskih volitvah v mednarodne svete ter svete šolskih okolišev na osnovnih šolah, bodo starši, profesorji in pomožne osebe volili jutri na enotnih nižjih srednjih šolah razredne, zavodske in disciplinske svete. Tako starši, kot učni in neučni osebe so že prejšnji teden predložili svoje kandidatne liste, ki so jih sestavili enotno. Na vseh šolah so posamezna združenja staršev pripravila vrsto pripravljanih sestankov, na katerih so do potankosti orisali pooblaščenke odloke, način sestavljanja kandidatnih list ter sam potek volitev. Tudi za to drugi krog volitev v nove zborne organe, ki naj bi prispevali k demokratizaciji šolskega sistema, je torej že vse pripravljeno. Sestavili so volilne komisije in določili skrutinatore, obenem pa so na posameznih šolah pripravili glasovnice. Te so skoraj na vseh šolah v različnih barvah, da bi jih volilci bo-

razlikovali, ko bodo volili v en ali drugi svet. Skoraj na vseh šolah so te glasovnice natisnili na ciklostil, ponekod pa so pripravili posebne žige. Na glasovnicah za razredni in disciplinski svet sta natisnjeni le oznaki vrste volitev, na glasovnicah za zavodski svet pa tudi rimske številke predloženih kandidatnih list. Volivci bo moral torej prebrati številko liste ter napisati največ dve imeni kandidatov ali pa številki, s katerimi so kandidati označeni.

Posebej je treba poudariti, da so starši na pripravljanih sestankih poleg sestavljanja kandidatnih list pripravili tudi programe, ki jih bodo do njihovi bodoči izvoljeni predstavniki zagovarjali in uresničevali v okviru razrednih in zavodskih svetov. Obenem so članstvo pozvali naj se v čim večjem številu udeleži volitev.

Slovenski starši ter učni in neučni osebe bodo volili v sedmih šolah. Na petih šolah so starši predložili samo po eno kandidatno listo, le na dveh šolah, na Opčinah in pri Sv. Ivanu, sta bili predloženi po dve listi. Liste staršev so tako sestavljene:

Nižja srednja šola «Ivan Cankar» pri Sv. Jakobu: Bogumil Samsa, Ada Santin por. Roici, Anita Podobnik por. Campana, Josip Slama, Adolf Junc in Bruna Rupel por. Škerl.

Nižja srednja šola «St. Ciril in Metod» pri Sv. Ivanu: 1. lista - Niko Škamperle, Aleksander Kosovel, Stanislava Žerjal por. Luisa, Sergio Montanari, Licia Dilich por. Rupel in Sergio Zoch; 2. lista - Riccardo Lorenzi, Jure Kocjančič, Dora Stemberger por. Hrovatin, Livij Don, Marija Blavščev por. Maver in Pavel Roseni.

Nižja srednja šola «Fran Erjavec» v Rojani: Boris Bogatec, Sabina Pertot por. Schillani, Aleš Lokar, Dimitrij Sancin, Danila Gomolj por. Furlan in Karel Curri.

Nižja srednja šola «Srečko Kosovel» na Opčinah: 1. lista - Ana Kalc por. Škabar, Alojz Krizmančič, Emil Guštin, Viljem Husu, Vladimir Vremec in Danjela Žerjal por. Levstik; 2. lista - Evgen Covacio, Ma-

rija Collierig, Viktor Filipi, Klara Grgič por. Grgič in Marija Koba por. Sosic.

Nižja srednja šola «Simon Gregorčič» v Dolini: Nerina Drasić por. Švab, Marino Pečenik, Albin Cuk, Boris Berdon, Bruno Scroccaro in Olivija Smotlak por. Šturman.

Nižja srednja šola v Nabrežini: Albina Pertot, Evgen Pahor, Rudolf Gergič, Ivan Brečelj, Bruno Metlikovec in Almiro Grabovec.

Nižja srednja šola «Fran Levstik» na Proseku: Edvard Bogatec, Anita Forlani por. Meteljko, Laura Cesar por. Sedmak, Ivan Lavrenčič, Emil Sedmak in Josip Starc.

Nižja srednja šola «Simon Gregorčič» v Dolini: Nerina Drasić por. Švab, Marino Pečenik, Albin Cuk, Boris Berdon, Bruno Scroccaro in Olivija Smotlak por. Šturman.

Nižja srednja šola v Nabrežini: Albina Pertot, Evgen Pahor, Rudolf Gergič, Ivan Brečelj, Bruno Metlikovec in Almiro Grabovec.

KONGRESI SEKCIJ KPI

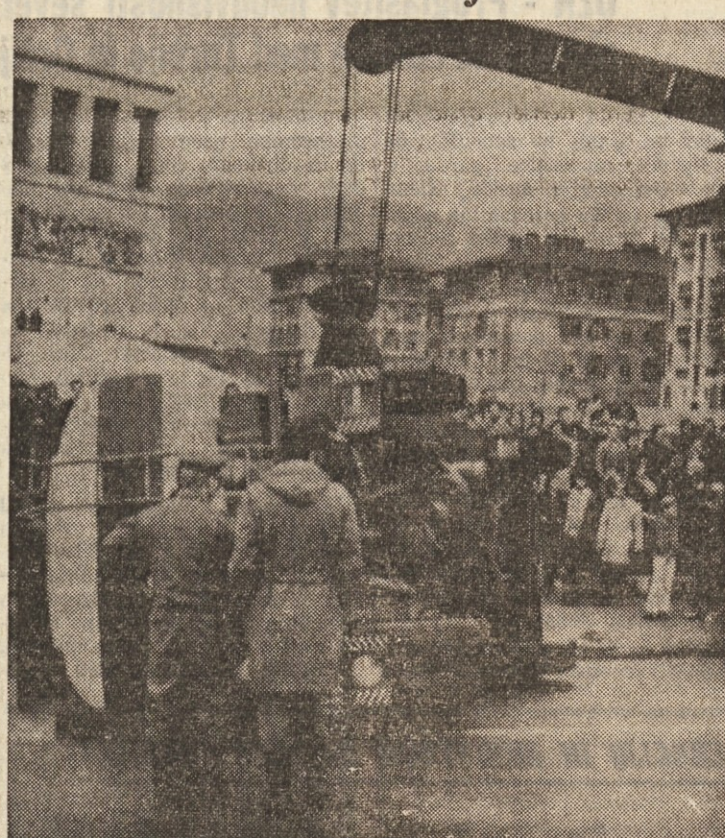
Danes bodo naslednji kongresi sekcij KPI: ob 9. uri v Ul. Capitolina Arzenal - Sv. Marko; ob 15. uri na sedežu Trg Duca degli Abruzzi «Curie»; ob 16. uri Stara Istrska cesta sekcija «Montagna»; ob 17. uri sekcija Devin - Nabrežina v p.d. «I. Gruden»; ob 17. uri Rumena hiša (Barkovlje) sekcija «M. Matjašič»; ob 18. uri na sedežu v Ul. Bisoleto sekcija «Cermelj».

Alessandro Fersen in njegova skupina

V sklopu niza «Gledališče danes» je sinoči gostovala v Auditoriju skupina gledališče šole dramatika in režiserja Alessandra Fersena, ki se je rodil na Poljskem, a že dolgo let živi v Italiji.

Skupina je predstavila kratko delo «Leviathan», ki ga je napisal in pred predstavo na kratko osebno obrazložil režiser Fersen. Predstava je izrazito eksperimentalnega značaja, izhodišče za vrsto zanimivih mizanscenskih rešitev pa predstavlja biblična podoba pošast Leviathan, ki v prenesenem pomenu besede pomeni kaos, v Fersenovi predstavi pa zmedo današnje dobe. To zmedo skupina trinašterih igralcev ponazarja na zelo discipliniran način s pripovedovanjem kratkih fraz iz religioznih in antičnih ter sodobnih tekstov.

Tri tisoč litrov olja na cesti

Na ovinku tik pod tržaško univerzo se je včeraj popoldan kmalu po 15. uri pripetila dokaj nenavaden prometna nesreča, ki je za nekaj ur popolnoma paralizirala promet na omenjenem delu Ul. Severo. Iz se neugotovljenih vzrokov se je na ovinku prevrnila cisterna trškega «Sferco», ki je vozila proti mestnemu središču. V cisterni je bilo približno pet tisoč litrov plinskega olja in od teh se je kar tri tisoč litrov izlilo po cesti, ki se je tako spremenila v izredno nevarno potok. Na srečo so gasilci, ki jih je vodil celotni štab s komandantom Casablancu na čelu, posegli v rekordnem času in nemudoma začeli s čiščenjem ceste. Na kraj nesreče je prišlo kar 26 gasilcev, ki so s seboj pripeljali dve brigadi in jezarj, s katerimi so tudi dvignili prevrnjeno cisterno. Pri čiščenju ceste so gasilci porabili kar 33 tisoč litrov vode.

Kot smo omenili, se ni jasno, zakaj in kako je prišlo do nesreče. Cisterno je upravljal 33-letni Miljan Pierpaolo Dorliguzzo iz Ul. Verdi 6, ki se je le laže ranil. Zadobil je udarce po glavi in po desni nogi, zaradi česar se bo moral zdraviti deset dni.

Anton je stopil na cesto in si ni nadejal drvečega avtomobila, ki ga je v smeri Trsta vozila neka ženska. Vozilo je treščilo v nesrečnega Krizmančiča, ki je z glavo prebil vetrobrn, ter ga nato vlekel še dobrih trideset metrov, preden se je ustavilo. Krizmančič je bil na mestu mrtve. To je ugotovilo reševalno osebje postojenske Rdečega križa, ki je kmalu nato pri-

Anton Krizmančič

spelo na kraj nesreče ter prepejalo Krizmančičovo truplo v krajevno bolnišnico.

Anton Krizmančič je bil zelo priljubljen med vaščani v Lonjerju. Po rodu je bil iz Bazovice, a se je oženil v Lonjer, kjer je stanoval na številki 252. Letos bi dopolnil 67. leto starosti. Zapuščena žena in dve odrasli hčeri. Zapuščeni so-rodnikom naše sožalje.

Lonjer in sosednje kraje je včeraj nenadoma pretresla vest, da se je smrtno ponesrečil Anton Krizmančič. Pred postojno ga je med prečkanjem ceste do smrti povzvil avtomobil.

Krizmančič se je bil že pred včerajšnjim zgodaj popoldne odpravil na pot proti Postojni v družbi prijatelja. Nazaj grede sta dober kilometer pred Postojno ustavila v neki gostilni, da bi se oddahnili in okrepčala od dolge vožnje. Ura je odbila poldneso, ko sta se namenila domov. Tedaj se je pripetila tragedija.

Huda nesreča v nabrežinskem kamnolomu

V nabrežinskem kamnolomu podjetja Corbato se je včeraj pripetila huda nesreča, katere žrtev je postal 50-letni Luciano Pieri iz devinsko-nabrežinske občine. Kamnosek je preimikal blok marmorja, ko je ta padel nanj in mu zmečkal medenico. Ponesrečenega delavca so nemudoma prepeljali v tržaško bolnišnico, kjer so ga sprejeli s pridržano prognozo.

SPD Tabor - Opčine priredi danes ob 20.30 v Prosvetnem domu

Prešernovo proslavo

Na sporedu: Prešernove poezije Partizanske pesmi Živa Gruđen Kultura v NOB

Nastopili bodo recitatorji in domači pevski zbor pod vodstvom prof. S. Grgiča.

Vabljeni!

Gledališča

VERDI

Jutri ob 19. uri zadnja predstava Wagnerjeve opere «Parsifal». Dirigira Georges Sebastian. Režija Werner Kelch. Nastopajo isti izvajalci kot na prejšnjem predstavi.

Medtem se gledališče pripravlja na uprizoritev G. Verdijevega «Falstaffa» v režiji R. Riminalja. Orkester in zbor bo vodil B. Bartoletti.

ROSSETTI

Danes ob 16. in 20.30: A. Miller «Lov na čarovnice» (Il crogiuolo). Režija Sandro Bolchi, scena Sergio d'Osmo. Prodaja vstopnic v Pasazi Protii, tel. 36-372 in 38-547.

AVDITORIJ

VI. revija «Gledališče danes» ob 16. in 20.30: A. Fersen «Leviathan». Cetrni odrezek. Rezervacija vstopnic pri osrednji blagajni (tel. 36-372, 38-547).

STALNO
SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst
Premiera drame L. SQUARZINE

TRI ČETRTINE LUNE

ki je bila predvidena 21. t. m., se zaradi tehničnih ovir prenese za en teden.

Razna obvestila

Glasbena matica v organizaciji Glasbene mladine Slovenije - osnovna skupnost Trst, priredi v ponedeljek, 17. februarja, ob 20. uri v dvorani J. Gallus (Ul. R. Manna 29) VIOLINSKI RECITAL: Gorjan Košta - violina, Erminij Ambrozec - klavir. Spored obsega skladbe Mozarta, Debussyja, Prokofjeva in Ravela. Vstop prost.

Pokrajinsko kmetijsko nadzornišvo v Trstu vabi na kmetijski predavanji, ki bosta v srenjski dvorani v Borštu: v ponedeljek, 17. februarja, ob 18.30 do 20. ure dr. V. Vremec predaval o kmetijskih zakonih, v torek, 18. februarja, bo ob istem času kmetijski izvedenec A. Zudenigo predaval o kletarstvu.

Pogrebno podporno društvo - Bazovica
sklicuje svoj

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

jutri, 16. februarja 1975, ob 16. uri v Bazoviškem domu. Člani udeležite se polnoštevilno.

Odbor

Včeraj - danes

Danes, SOBOTA, 15. februarja
JORDAN

Sonce vzhaja ob 7.08 in zatone ob 17.30 - Dolžina dneva 10.22 - Luna vzhaja ob 8.26 in zatone ob 22.04
Jutri, NEDELJA, 16. februarja
DANILO

Vreme včeraj: najvišja temperatura 10 stopinj, najnižja 7.3 stopinje, ob 19. uri 9.3 stopinje, zračni pritisk 1004.6 mb, rahlo narašča, brez vetra, vlaga 83-odstotna, padavine 0.3 mm dežja, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 8.7 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 14. februarja 1975 se je rodilo 8 otrok, umrlo pa je 16 oseb.

UMRLI SO: 83-letna Antonia Perossa vd. Benich, 75-letni Bernardo Pangher, 83-letni Bruno Palauza, 60-letna Paola Kalusa vd. Skocaj, 80-letna Vittoria Auremi, 60-letni Alcide Hirsch, 77-letni Giuseppe De Paoli, 77-letni Pasquale Laudavaz, 54-letni Berardo Devetaz, 70-letni Simeone Jakaza, 83-letna Polissena Fabrici vd. Furlan, 74-letna Giustina Pecar por. Schillani, 58-letni Giuseppe Frank, 85-letna Maria Sansa vd. Ferluga, 83-letna Maria Grego vd. Zarich, 71-letni Giorgio Verri.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

A. Barbo, Trg Garibaldi 4; Godina, all'Isola, Ul. Giustiniana 6; Chiari-Crotti, Ul. Tor S. Piero 2.

NOCNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

All'Alabarda, Istrska ulica 7; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Al. S. Andrea, Trg Venezia 2.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. RIEZLA 10 - 611-6146

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	645.-
Funt sterling	1.526.-
Švicarski frank	258.50
Francoski frank	148.60
Nemška marka	274.-
Avstrijski šiling	38.40
Dinar: drobni	37.-

MENJALNICA vseh tujih valut

PD SLOVENEK - Boršt

priredi danes, 15. februarja 1975, ob 20.30 v srenjski hiši

Prešernovo proslavo

Vljudno vabljeni!

MLADINSKI KROŽEK TRST
Ulica Gimnasia 72

vabi vse člane in nečlane na predvajanje filmov

UOMINI E LUPI CAVALIERI DEL TEXAS

ki bo danes in jutri v prostorih krožka. Prvi film - se bo pričel ob 15.30, drugi pa ob 17.30.

Kino

La Cappella Underground 19.00 in 21.30 «Il dottor Cyclops». Režija Ernest B. Schoedsack. Igra Albert Dekker.

Ariston 16.00-22.00 «L'età della pace». Režija Fabio Carpi. Barvni film. Nazionale 15.30 «Flesh Gordon». Barvni film. Prepovedano mladini pod 16. letom.

Excelsior 15.30 «Una strana coppia di sbirri». Alan Arkin in James Caan. Barvni film.

Grattacielo 16.00 «Il bianco, il giallo, il nero». Giuliano Gemma, Tomas Miljan in Eli Walachi. Barvni film.

Fenice 16.00 «L'organizzazione ringrazia, firmate il Santo». Roger Moore. Barvni film.

Eden 16.00 «L'Anticristo». Carla Gravina in Mel Ferrer. Barvni film.

Prepovedano mladini pod 14. letom.

Ritz 15.30 «Emanuel». Barvni film. v katerem igra Silvia Kristel in Marika Green. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Aurora 15.30 «C'eravamo tanto amanti». Nino Manfredi in Vittorio Gassman. Barvni film.

Capitol 15.00 «Finché c'è guerra c'è speranza». Barvni film. Igra Alberto Sordi.

Cristallo 15.30 «Agente 007 l'uomo dalla pistola d'oro». Roger Moore. Barvni film.

Inpero 16.30-21.45 «Stravisky, il grande truffatore». Jean Paul Belmondo. Barvni film.

Flodrammatico 16.30 «Prostitutione». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Moderno 16.00 «La sbandata». Barvni film. igrata Domenico Modugno in Luciana Paluzzi. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Ideale 16.00 «Altrimenti ci arrabbiamo». Terence Hill in Bud Spencer. Barvni film.

Vittorio Veneto 16.30 «Divorzio lui, divorzia lei». Elisabeth Taylor in Richard Burton. Barvni film.

Abbazia 16.00 «Le pistole». Claudia Cardinale in Brigitte Bardot. Barvni film.

Astra 16.30 «Herbie, il maggiolino sempre più matto». Disneyev film v barvah.

Radio 16.00 «Il mio nome è Nessuno». Terence Hill. Barvni film.

Mignon 16.00 «Fascista».

SERGIO SALVI LE LINGUE TAGLIATE

ZGODOVINA JEZIKOVNIH MANJŠIN V ITALIJI

Pretrajljivo poročilo o «belem genocid» ki obseja 2.500.000 drugojezičnih italijanskih državljanov na življenje v kolonialnih razmerah. Govorja je tudi o slovenski manjšini.

STORIA DELLE MINORANZE LINGUISTICHE IN ITALIA

Lo sconvolgente rapporto sul «genocidio bianco» che condanna 2.500.000 italiani di lingua diversa a vivere come in colonia.

Con un manuale delle minoranze (albanesi, catalani, «francesi», greci, ladini dolomitici, ladini friulani, occitanici, sardi, serbocroati, sloveni e tedeschi).

STORIE DES MINORITÉS LINGUISTIQUES EN ITALIE

Al-é un référat ch'al-lassé scjaturis sore 'l «macil blanc» ch'al-oblie 2.500.000 talians di lenghe difarente a vivi tantche in-t-une colonie.

Achi dentri si fevele ancje de cumunità di lenghe furlane.

GESCHICHTE DER SPRACHLICHEN MINDERHEITEN IN ITALIEN

Ein erschütternder Tatsachenbericht über den «unblutigen Völkermord» der 2.500.000 italienischen Staatsbürger nichtitalienischer Muttersprache zu einem Kolonialdasein verurteilt. Es wird auch die rechtliche Lage der deutschen Minderheiten in Italien dargelegt.

Lire 5000
**RIZZOLI
EDITORE**

SOVIJETSKI STROKOVNJAK ZATRUJE

Neke vrste raka povzroča virus?

Poskusi na živalih so to dokazali - Kako to preveriti na človeku?

MOSKVA, sredi februarja. — O rakastih obolenjih in o dosedanjih rezultatih znanstvenih raziskav na tem področju je bilo veliko govora v zvezi s svetovnim kongresom onkologov v Firencah lani jeseni ter v zvezi zasedanjem onkologov vzhodnoevropskih držav, ki so se sestali pred nedavnim v Varšavi. Sedaj pa je vzbudila precejšnje zanimanje tudi razlaga ugledega sovjetskega znanstvenika prof. Feliksa Jeršova.

Najnovejša znanstvena raziskovanja in celo praktični rezultati ponovno resno dokazujejo ali vsaj nakazujejo, da je treba iskati povzročitelja raka v virusu. Pravzaprav se o tem domneva že najmanj pol stoletja in je znanstvenikom doslej uspelo odkriti ali izolirati najmanj štirideset virusov, za katere se veča ali manj ve, da povzročajo rakasta obolenja. Toda znanstveniki pravijo, da niso gotovi, da ti virusi povzročajo pač pa le izjave rakasto obolenje. To se pravi, da so ali da naj bi ti virusi bili ena izmed komponent tiste ga stanja, v katerem se rakasto obolenje pojavi. Kar pa zadeva ugotavljanje vpliva teh virusov na človeški organizem, je stanje še veliko bolj zapleteno.

In vendar je sovjetski strokovnjak prof. Feliks Jeršov mnenja, da je glavni povzročitelj ali če hočemo glavni vzrok rakastih bolezni — virus. Vsaj za nekatere vrste raka.

Zanimiva je njegova razlaga: Prof. Feliks Jeršov pravi, da je osnovna težava v obdelovanju oziroma v delu z virusi — «ekandit», ki naj bi imeli vlogo povzročitelja raka na človeku, v tem, ker si ne moreš privoščiti človeka kot poskusne živali. To se pravi, da moraš ustrezne poskuse vršiti na tistih živalih, ki so človeku najbolj sorodne. In te so opice. Toda tudi pri tem nileti znanstvenik na vrsto težav, ker so tudi opice pogosto nosilci svojih, opcijskih virusov, ki so zelo podobni človekovim virusom. Navzven so te «dvojnikov», to se pravi opcijskih in človeških virusov pa ustvarja drugačno podoben in v marsikaterem primeru onemogoča ali celo preprečuje ustrezno analizo. Pa ne le to, kancerogeni virusi so skrajno nevtralni, nekateri so jim tudi rekli, da so kapriciozni, ker se zelo pogosto «maskirajo», to se pravi preoblikujejo.

Iskanje in proučevanje virusa v kulturah rakastih celic, toda človeških rakastih celic, so med prvimi začeli v Sovjetski zvezi in sicer znanstveniki dveh sovjetskih zavodnih ustanov, dveh institutov za virusologijo, epidemiologijo in mikrobiologijo. In ti znanstveniki

so kmalu prišli do skoraj senzacionalnih rezultatov. Odkrili so namreč celice virusa, ki so zelo podobne tistim, ki so jih bili že prej poznali kot povzročitelje raka pri živalih. Virusologi so te celice izolirali in jih proučevali oziroma proučili njihove osnovne značilnosti. Izkazalo se je, da te celice v celoti ustrezajo koncernim celicam. Sedaj je bilo potrebno, da imunologi preverijo, če se niso ti virusi po naključju znašli v teh kulturah. Zelo pozorne in dolgotrajne analize pa so dale negativni odgovor, iz česar so lahko sklepali, da so dobili viruse, ki lahko postanejo «ekanditi» — povzročitelji raka pri človeku. In prav nedavno — zaključuje svoja izvajanja sovjetski strokovnjak prof. Feliks Jeršov — smo ugotovili, da so takšne predpostavke pravilne. Virusi, ki so jih izolirali sovjetski znanstveniki so v sorodniški zvezi s tistimi, ki so jih odkrili tudi v ZDA kot povzročitelje raka pri mlečnih žlezah pri opicah. S tem je bila odkrita nova skupina virusov, ki povzročajo ali bolj izjave rakasto obolenje tako pri opicah kot pri človeku.

Ornella Vanoni in Luigi Proietti bosta nocoj začela s TV - nadaljevanje «Fatti e fattacci», ki se bo vrstila štiri sobote zapored

BEŽNA RAZMIŠLJANJA O NEDOSEGLJIVI NARAVI

Da bi v suši prišel do vode vrta termirit do 40 m globoko

Že klasična primerjava med pšenično bilko in tovarniškim dimnikom

Da je človek v svoji dolgi zgodovini napravil velike uspehe, ni treba posebej poudarjati, saj se s tem človek baha sleherni dan. Posebno veliko je napredoval v zadnjih desetletjih, ko je močno izpopolnil svojo znanost, tehniko in tehnologijo, ko začnejo premagovati razne bolezni, ko se je celo otresel najtežjih «spov», ko je namreč premagal privlačnost Zemlje in stopil na Luno. In vendar prav ta človek, človek napredka in uspehov, če se nekoliko zamisli, obstane pred nekaterimi «čudeži», ki jih je ustvarila oziroma, ki jih ustvarja priroda. Navedli bomo nekaj takih primerov, ki jih lahko preverimo sami ali ki jih nazorno prikazujejo strokovnjaki, ki se s tem neposredno ukvarjajo.

Vzemimo za primer preprosto

pšenično. Primer je klasičen in smo ga lahko zasledili pri marsikaterem znanstveniku. Pšenična bilka je ob tleh debela od treh do štirih milimetrov, na vrhu bilke, ki je visoka meter, pa je bilka še vedno en milimeter debela. Če bi hotel človek posnemati prido, bi moral zgraditi na primer tovarniški dimnik, ki bi pri tleh meril v premeru od treh do štirih metrov, na vrhu en meter, toda visok bi moral biti tisoč metrov. Hkrati bi moral vzdržati tudi slabo vreme, oziroma veter, tudi poglabiti in se spet zravnavati. Se veča, na vrhu tega za sedaj neobstoječega dimnika pa bi bilo treba biti še manjša tovarna vsežaka, kakor ustrezne teže, ki jo predstavlja klas s 60-70 in tudi več zrn pšenice v razmerju z bilko. Človek s svojo tehniko tega še ne more doseči.

Vzemimo drugi primer. Danes, ko se je tehnika tako razvila, da razpolagamo z neverjetnimi stroji in črpalnimi napravami, dovajamo lahko pod pritiskom ali s takojenovanjem «prostim padom» vodo v velikanske stanovanjske konglomerate, kakršna so mesta London, New York itd. in to po vseh stanovanjih. To je vsekakor velik rezultat, toda fizik bo rekel, da je to skrajno primeren sistem v primerjavi z omozo, ki jo srečujemo pri vsaki rastlini. Pomislimo le, kako prispeva «življenjski sok» praktično voda pomešana z določenimi primesmi od korenin na pet in še več metrov pod zemljo, do vrhov do poslednjih vej, vejic in listov tudi 50 metrov visokih dreves ali tudi 200 metrov dolgih ovjakov sredi džungle. Pri tem se moramo zavesti da prihaja vodovodna voda po ceveh v petnajsetje, dvajsetje ali tudi petdesetje metrov po ceveh, ki vendar merijo najmanj 3 centimetra v premeru, življenjski sok pa se pretaka po rastlinah po že omenjenem zakonu omoze skozi mikroskopsko drobne ceeve. Morda je primerjava nekoliko preveč poenostavljena, vendar ni bil v poznem prenosu, da je prav napreduje človek z neverjetno naglico. Ko bi bil človek nekoliko bolj pozoren na to, kar mu priroda nudi in kar ga uči, bi verjetno bolj naglo napredoval, toda preveč je zaverovan vase, da bi bil pozoren do tega, kar ga obdaja. To pa v glavnem sebi v sklopu.

Tu smo navedli dva morda najbolj drastična pa čeprav ne najbolj presrečna primera, za katera bi morda kdo reči, da sta rezultat razvoja, ki traja na stotine milijonov let. V prirodi pa srečamo tudi drugačne primere, ki govorijo o popolnosti prirode. Ta popolnost je tako velika, da se znanstveniki sprašujejo, ali gre za preprost zakon prirode, za preprost nagon, ali pa morda tudi za izredno razvit razum, pa čeprav za razum, ki se močno razlikuje od razuma, ki ločuje človeka od ostalih živali. Nekaj takšnih primerov zasledimo v knjigi Animal Architecture. Iz cele zbirke zanimivih primerov bomo vzeli le dva: Mravlje vsi poznamo. Morda smo kdaj občudovali njihovo organiziranost. O tem smo se celo učili in jemali mravlje za zgled prirednosti. Termiti so tudi vrsta mravelj, le da živijo drugod in ne pri nas. Znanstveniki so ugotovili, da so termiti «najboljši graditelji stanovanj». Njihova mravljišča sežejo tudi višino osmih metrov. Če bi hotel človek zgraditi stanovanjski blok, ki bi ustrezal takšni velikosti, vendar pa v razmerju z velikostjo termitov, ki so sposobne graditi mravljišče do osem metrov v višino, bi moral zgraditi stanovanjski blok, ki bi bil nad poldrugi kilometer visok.

V FILMSKIH KROŽKIH

CIKLUS SOVIJETSKIH FILMOV V «CAPPELLI»

Državni sindikat italijanskih filmskih kritikov (SNCCI) in Mednarodni festival avtorskega filma sta izbrala sodelovanje in doborano klub La Cappella Underground (Ul. Franca 17) za prikaz šestih sovjetskih, pri nas še nepoznatih filmov, ki spadajo v «zlati dobo» te kinematografije, v 20. leta. Gre za zadnje obdobje nemega filma, ko so se svetovno uveljavila predvsem imena režiserjev Eisensteina, Pudokina, Dovženka in Vertova. Dames pa je v Sovjetski zvezi odkriva tudi drugi obraz takratne kinematografije, popularnejša proizvodnja komedij, satir in dram.

Ciklus, ki bo v La Cappella od ponedeljka, 17. do srede 19. t.m., nam bo prikazal 6 pomembnih filmov te smeri. Spored je naslednji (vsakdo lahko vidi dva filma zaporedoma z eno samo vstopnico, od 19.30 ali od 21.00 dalje, kajti po drugem filmu se spet prvi ponovi):

ponedeljek, 17. februarja: Boris Barnetova film «Dekle s škato klubov» (1927) in «Hisa na Trubnojevev trgu» (1928); torek, 18. Jakova Protazanova «Enastirideseti» (1926) in «Abrama Rooma «Ljubzen v treh» (1927);

sreda, 19. Protazanova «Don Diego in Pelageja» ter Olge Preobrazenskaje «Zenske iz Rjazana» (1927).

RADIJSKA ODDAJA BRATOV TAVIANI

Radio, to sredstvo, ki se povsem razlikuje od filmskega, kljub sorodnosti, da je pač kot film množično sredstvo našega stoletja, je zadnje čase pritegnilo pozornost filmskih kritikov iz treh razlogov, od katerih je eden še pomaknjen v prihodnost: in sicer oddaja, ki jo kritik Francesco Saito pripravljala in ki bi morala vsebovati veliko intervjujev (ki jih bo nato tudi objavil v knjigi) o osebnosti italijanskega filma v fašističnem obdobju; oddajo bomo menda lahko poslušali spomladi.

Druga zanimiva oddaja je tista, ki je usakobila ob 12.40 na drugem programu italijanskega radia: Silvio Gigli v sodelovanju z nekaterimi izvedenci (med katerimi je za lahko glasbo scenarist Cesare Zavattini), predstavljajo registracije iz zgodovine radia, med katerimi se srečamo tudi z mnogimi filmskimi osebnostmi.

Najzanimivejša oddaja pa je radijska igra, ki sta jo napisala in režirala dva filmska režiserja, brata Paolo in Vittorio Taviani (katerih v Trstu se pričakujemo zadnji film «Allonsanfano» z naslovom «Ruffo 160»). Težko je primerjati uporabo tako različnega izraznega sredstva, ki sta jo Tavianijeva prvič poskusila, z uporabo filmskega, ki je vedno pri njihju zelo vidna. Lahko pa primerjamo tematično, ki se tiče tudi tokrat etičnega revolucionarnega problema. In v tem oziru se nam je zdelo oddaja uspeša, tako da jo bomo ob upoštevanju v morebitnih študijih opusa režiserjev.

NA FILMSKIH PLATNIH

Luca Ronconi: «ORLANDO FURIOSO»

Luca Ronconi je pomemben italijanski gledališki režiser; pred leti je pripravil tudi režijo Sanguinetijeve adaptacije Ariostovega klasika «Orlando Furioso», ki je prišla tudi v Trst. Sedaj je isto delo pripravil za televizijo, ki ga bo kmalu programirala. Še prej pa sta dva komada (tista, v katerih igra Mariangela Melato in Ottavia Piccolo, ne vidimo pa Edmonde Aldini, Mariu Tolo idr.) prišla na platna državnega kinematografa.

Tudi iz te verzije spoznamo zanimiv formalni eksperiment, ki ga pravilno Ronconi in poskušal prevesti v čiste kinematografske oblike, pač pa ohraniti bistveni gledališki značaj. Toda, medtem ko ima gledališki eksperiment svoj razvoj, je način, kako ga režiser filmira, precej nezadovoljiv in «neutralen».

S. G.

RADIO TELE VIZIJA

SOBOTA, 15. FEBRUARJA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

12.30 Poveljniki druge svetovne vojne: DOUGLAS MCARTHUR
12.55 Komični filmi: Nore glave in Stanlio in Olio
13.30 DNEVNIK in Dones v parlamentu
14.10 Odprta šola: tedenska oddaja o vzgojnih problemih
17.00 DNEVNIK in Izrebanje loterije
17.15 Program za najmlajše: Risani filmi
17.40 Program za mladino
18.30 Poljudna znanost: Monografije
18.55 Sedem dni v parlamentu
19.20 Nabožna oddaja, Kronike dela in Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 FATTI E FATTACCI
21.50 A — 2: Dogodek, kako in zakaj?
22.45 DNEVNIK in Vremenska slika

DRUGI KANAL

15.00 Zimski športi, prenos iz Cervinije: SVETOVNO PRVENSTVO V BOBU RUGBY: ITALIJA — FRANCIJA, prenos iz Rima
18.30 Vzgojni problemi: oddaja za vzgojitelje in šolnike
19.00 Tedenska športna oddaja Dribbling
20.00 Športni dnevniki
20.00 Večerni koncert
20.30 DNEVNIK
21.00 Veliki tuji orkestri: Concertgebouw orkester iz Amsterdam
21.50 Ankete agencije «O»: EMILIOVA KLETKA
Po istoimenskem delu Georgesa Simenona sta scenarij priprala vila Maurice Auberg in Mark Simonon. Ne bomo navajali igralcev, ker so našemu občinstvu neznan. Delo je režiral avtorjev sin Mark Simonon za francosko televizijo ORTF ter za kanadski radio.

Mlači Emil je lastnik zasebne agencije. Agencije «O», ki po naročilu raziskuje karkoli. Uradno je lastnik agencije bivši policijski inspektor Torrence, ki je bil nekoč Maigretov sodelavec. Pri agenciji sodelujeta kot tajnica tudi lepa, ljubka Berthe in bivši tat sedaj spreten agent Barbet. Emile ima svojo pisarno, ki ji pravijo kletka, iz katere preko določenih tehničnih pripomočkov lahko zve vse, kar se dogaja v «glavnem uradu», torej v uradu inspektorja Torrence. Nekega jutra, po ropu v treh draguljarnah, ki so roparju prinesli 300.000 frankov plena, prispe Torrence v svoj urad z nekim čudnim predmetom v roki, ki ga je našel na kraju ropu. Koj za njim prispe v pisarno privlačna plavalaska, ki z vrsto laži in drugih trikov ukrade sefu predmet in z njim zbeži. Več bomo zvedeli nocoj

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

9.30, 10.35 in 12.00 TV šola:
Za prosvetne delavce, Jedsrka energija, A. G. Matoš, Istrske freske, TV seminar, Mali zaslon v nadaljevanjih, itd.
17.10 MLADOST V PESMI, BESEDI IN SPRETNOSTI
Tekmovalna oddaja pripadnikov ljudske armade
Oddajo je pripravila beograjska televizija
18.00 Obzornik
18.15 Smučač s Karlom Schranzem: športna oddaja
18.30 Alice v čudežni deželi, mladinski film, ki ga gledajo tudi odrasli
19.15 Risanka
19.30 DNEVNIK
19.50 Tedenski zunanepolitični pregled
20.00 GLEDALIŠČE V HISI
OPATJIA 75: PRENOS FESTIVALA ZABAVNE GLASBE
Na festivalu bo posebna osemčlanska žirija izbrala popevko, ki bo nato zastopala jugoslovansko lahko glasbo na evrovizijskem festivalu v Stockholmu.
Slovenske popevke za Opatijo so naslednje: Repničeva «Priatelj, vstopi», Brečleva «Rastemo», Hrušvarjeva «Dan ljubezni», Golobova «Priatelj iz otroških dni» in Zgurjeva «Danes»
22.00 Moda za vas
22.15 Potovanje za jacht «Yes»
Celovečerni film, ki ga je režiral Kastrl
23.30 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

19.10 Otroški kotiček: Iz Disneyjevega sveta
20.15 DNEVNIK
20.30 OPATJIA 75, zaključna prireditev
21.30 Zvezda v zatonu, film

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila: 8.05 Jutranja glasba: 11.35 Ponovno na sporedu: 13.30 Glasba po željah: 17.00 Program za mladino: 18.15 Umetnost in prireditve: 18.30 Hornist Pertot in pianista Pretner: 18.45 Glasbena lepljenka: 19.10 Kulturni spomeniki: stolnica v Čedadu: 19.40 Pevska revija: 20.00 Sport: 20.50 Skladatelj Marij Kogoj: 21.20 Popevke.

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30, 20.30 Poročila: 6.15 Glasba za dobro jutro: 7.40 Jutranja glasba: 8.30 Pevski ansambel: 10.00 Z nami je ...: 10.45 Glasba in nasveti: 11.30 Nove plošče: 12.00 Glasba po željah: 14.00 Glas in godba: 14.40 Plošča dneva: 15.00 Romagna folk: 15.15 Plošče: 15.30 Jug. pesmi: 16.45 Za konec tedna: 17.15 Primorska in njeni ljudje: 18.00 Vročih sto kilovatov: 18.30 Zapoimo in zaigramo: 19.00 Prenos RL: 19.30 Glasbeni vikend: 22.00 Plesna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila: 7.30 Jutranja glasba: 8.30 Jutranje popevke: 9.00 Vi in jaz: 10.00 Repertoar: 11.15 Intervju z G. Puccinijem: 11.35 Izbrani spored: 13.20 Preizkušajo se diletan-

ti: 14.50 Znanstvena oddaja: 15.10 Oddaja za bolnike: 15.40 Veliki variete: 18.00 Pisan glasbeni spored: 19.10 Donizettijeva «Lucia di Lammermoor».

II. PROGRAM

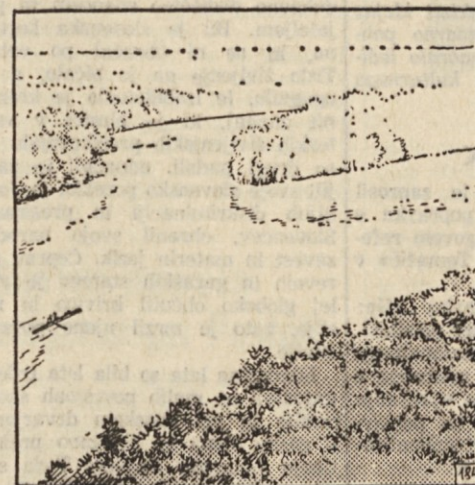
7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila: 7.40 Lahka glasba: 8.40 Stare popevke: 9.35 Strnjena komedija: 10.05 Pesem za vsakogar: 10.35 Glasbeni variete: 11.50 Zbori iz vsakega mesta: 12.40 Pol stoletja ital. Radia: 13.50 Kako in zakaj?: 14.00 Plošče: 16.35 Gledališke novosti: 17.30 Posebna reportaža: 19.55 Plošče: 22.50 Glasba v noči.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila: 6.50 Na današnji dan: 8.10 Glasbena matineja: 9.05 Pionirski tednik: 9.35 Plesni orkester: 10.15 Sedem dni na radiu: 11.15 Z nami doma in na poti: 12.30 Kmetijski nasveti: 12.40 Ob bistrem potoku: 13.30 Priporočajo vam ...: 14.10 S pesmi: 16.45 Iz albuma lahke glasbe: 17.00 Aktualnosti: 17.20 Spoznavajmo svet in domovino: 19.40 Ljubljanski jazz ansambel: 19.50 Lahko noč, otroci!: 20.00 «Festival zabavnih melodij» — Opatija 75: 21.30 Oddaja za izseljence.

PIŠE JANEZ TRNOVČ, RIŠE MIKI MUSTER

ZA OČETOM

Naslednjega dne sta priplula do kraja, kjer se je struga vedno bolj naraščajoče reke razcepila v dva rokava. Bila sta prepričana, da ju deli otok, zato se jima je zdelo pač vseeno, po katerem rokavu odplavata dalje. Odločila sta se za desnega. Voda je bila tam spet tako mirna in tako globoka, da je z drogom nista mogla pomagati. Spravila sta čoln k desnemu bregu in se izkrcala.

Sklenila sta napraviti si dve vesli. Blizu brega sta našla prikladno drevo, ga posekala in presekala na primerno dolžino, nato pa se je preklala. Les je bil trd in morala sta se močno truditi, da sta po dolgotrajnem obteževanju napravila vesli, ki sta bili vsaj za silo uporabni in podobni takim, kakršne uporabljajo Indijanci. Na bregu sta tudi zakurila in skuhala kosilo.

Hudo utrjena sta po kosilu legla v senco mogočnega palisandra in znova zadremala, zavita pred komarji in drugim mrčesom v šotorsko plahto. Kuni, ki se je bil že med njunim delom nadremkul, ni več čutil potrebe, da bi se jima pridružil. Povoljal je v pragozdno goščavo, pomahal z repom in se odpravil na raziskovanje kdo ve česa. Ovehajajoč tla je lezel v goščavo.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Izredna prilžnost, da si utrdite položaj. Nekdo bo skušal zanesti razdor v vašo ljubezen.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Pri delu bodite bolj podjetni. Izgubili ne morete ničesar. Ljubljena oseba vam je napako odpustila.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Z ustrezno iniciativnostjo si boste pomagali iz zagate. Ne tvegajte preveč.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Neka oseba se skuša pririti na vaše mesto. Pazite, ker je stvar resna. Možni so majhni prepri.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Zanimivo srečanje poslovnega značaja, ki bi znalo vnesti novosti v vaše razmere. Ljubosumnost.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Osebi uspehi v službi ali na delu, vendar brez posledic. Neprilagodljiv obisk.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Z intuicijo si boste še najbolj pomagali. Neka oseba se poteguje za vaše prijateljstvo.

SKORPION (od 23.10. do 20.11.) Nekoliko negotovi boste, kar bo motilo vaše poslovne zadeve. V ljubezenskih odnosih več podjetnosti.

STRELEC (od 21.11. do 20.12.) V poklicnem delu vam bo šlo vse prav. Ne lotite se zahtevnejših nalog.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Na službeno potovanje boste morali. Ne bo prijetno. Neveščnosti.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Zelo naporno delo bo terjalo malo počitka. Presenečenje v ljubezni ali pa tudi hudo razočaranje.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Ne spuščajte se v preveč tvegane podvige, pač pa se držite že izhujenih poti. V ljubezni nobene novosti.

IZBOR IZ DELA

Lonec na pritisk

Nezadovoljstvo zaradi inflacije in razočaranje nad »antireformo« stopnjujeta politično polarizacijo v Španiji

Pred dnevi sta bili v Madridu dve neobičajni demonstraciji. V enem izmed predmestij so ljudje poskušali zaigati avtomobila, ki je pripeljal na postajo prepoln in z zamudno. V drugem predmestju so ženske demonstrirale na avtomobilski cesti in zahtevale, naj preko nje zgradijo brv za pešce. Prav tiste dni so v Madridu stavkali tudi mali trgovci, gledališki igralci in državni uslužbeni.

Stavke industrijskih delavcev, ki so sicer v zakonom prepovedane, so v Španiji nekaj običajnega in v zadnjih mesecih je stavkovni val znoval velik del industrijskega centra in rudarske revije. Toda kadar stavkajo ljudje ali službe zunaj industrije, piše katoliški madridski dnevnik »El País«, ki ga sicer ni mogoče sumiti revolucionarnih nagnjenj, to pomeni, da smo pred izrednim položajem. Nezadovoljstvo izbruhne ob najmanjšem povodu, komentira list. Kaže, da so se Španci, nezadovoljni zaradi nesposobnosti vlade, ki ne more obdržati rastoče inflacije in nestrpnosti zaradi počasnosti obljubljenih političnih reform, prebudili iz desetletne politične pasivnosti in se začeli vključevati v val splošnega protesta.

Nič ni bolj res kot to. Ne davno je stavkalo v Avstriji 12.000 rudarjev. V Ovidu so se študentje na univerzi solidarizirali z nuni. V Sevillji so študentje demonstrirali zoper kršitev univerzitetne avtonomije in aretacije. Na madridski univerzi, so prejšnji teden začeli stavkati študenti na skoraj vseh fakultetah. Šte novinarjev, ki so jih podprli kolegi iz Barcelone, protestirajo, ker so zaprli španskega dopisnika francoskih listov, ki je prisostvoval tiskovni konferenci, »demokratske junte«. Petsto državni uslužbenec je poslal šefu države pismo, v katerem se zavzemajo za »demokratsko zgradbo države in med drugim pravijo: »Živimo v času negotovosti; potrebno je najti obliko koeksistence, ki bo osnovala za prihodnost. Ta koeksistence bi morala težiti k

vzpostaviti demokratske države, v kateri bi oblast izhajala iz ljudstva, preko vseh državljanov brez izjeme, ki bi se prosto združevali v skladu s svojim mišljenjem in zavzemali stališča do javnih problemov.

V teh protestih se dopolnjujeta nemir zaradi posledic gospodarske krize, ki je v zadnjem letu zajela tudi Španijo in razočaranje nad političnimi reformami, ki jih ni bilo. Ravno pred letom dni, 12. februarja, je predsednik vlade Arias Navarro objavil program, v katerem je napovedal, da bo do konca leta sprejel zakon o takozvani »politični reformi«, ki naj bi bila za metek pravih strank. Zakon je bil res sprejet pred koncem leta, vendar je le blede senca že tako bledega programa.

Prvotno je bilo mišljeno, da bi ga »asociaciones políticas« organizirale sicer avduh Movimiento, edine dovoljene španske politične organizacije, vendar pa organizacija ne bi bile povezane, ki ga je vzbujala ta napoved, ki ga je razpršilo že lani jeseni, ko je Franco, potem ko si je fizično opomogel po petletni bolezni, odstranil iz vlade ministra za informacije Pia Cabanillas, ki je veljal za voditelja zmerne krila. Skrajni falangisti so začeli znova dvigati glave in Arias, ki so mu nekateri že pripisovali politični zaton, je skril roge. Zakon o političnih združenjih zdaj določa, da je mogoče združenja ustanovljati le v okviru Movimienta. Čeprav nekateri falangisti tudi to označujejo kot »politični samomor«, pa je

jasno, da so vrata za legalizacijo večstrankarskega političnega življenja praktično zaprta.

Doslej je samo ena skupina napovedala, da bo poskusila ustanoviti »politično združenje«. Gre za liberalno desnico, ki jo vodi dva bivša ministra Fraga in Silva — in bivši veleposlanik v Washingtonu, Buenos Airesu in Parizu grof Motrico — vsi trije so torej prišli iz frankističnih krogov, oziroma sploh se delujejo v njih. Čeprav grof Motrico v imenu tega »desnega centra« trdi, da »se mora desnica evolutirati in prevzeti pobudo za demokratizacijo«, si tega od njegove skupine ne obeta niti del liberalnih krogov, še manj pa seveda opozicija. Iluzorno je pričakovati, da bi bila ta skupina lahko »most med najbolj liberalnim delom frankizma in najbolj zmerim delom opozicije«, zlasti še v trenutku, ko gospodarska kriza in represija še zastružujeta politično polarizacijo. ANDREJ NOVAK

Večji narodni dohodek

Romunska industrija lani zelo uspešna — Za 4,4 odst. višje plače

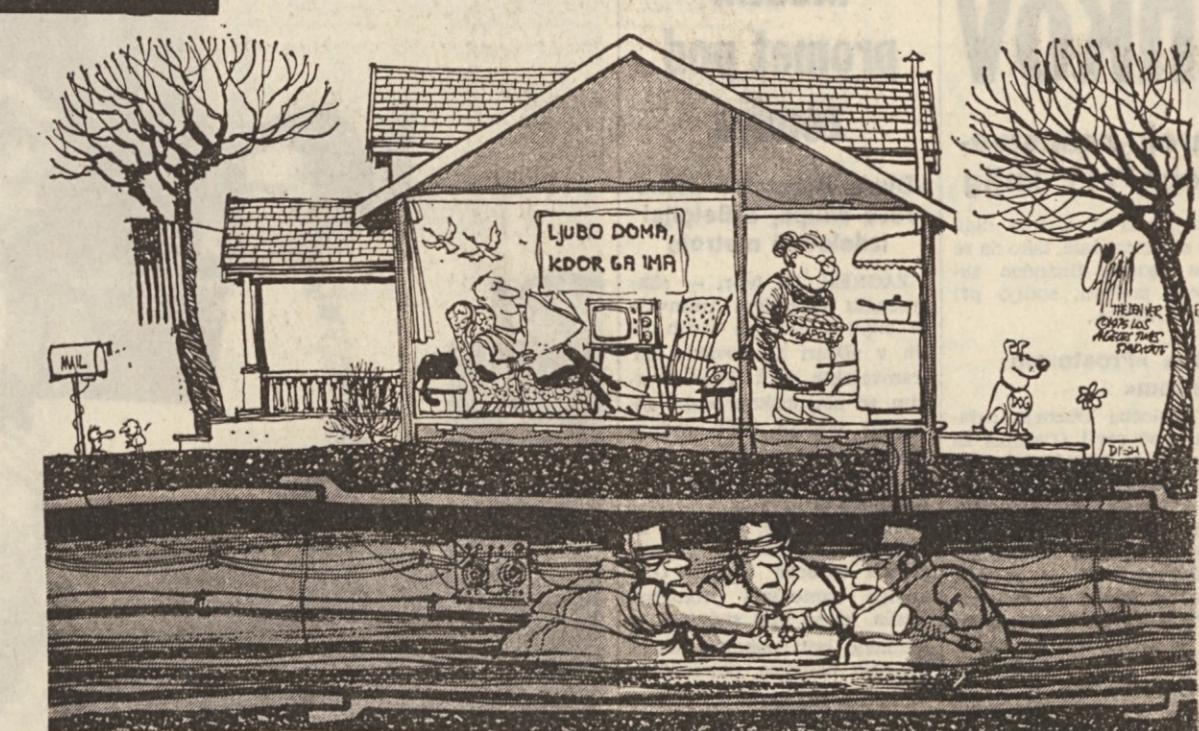
BUKAREŠTA, 13. febr. (Tanjug) — Telesniški romunski list objavlja sporočilo o rezultatih gospodarjenja v Romuniji v lanskem letu. Kot je povedano v sporočilu, je Romunija lani v primerjavi z letom 1973 povečala narodni dohodek za 12,5 %, industrijska proizvodnja se je povečala za 15 %, zunanjetrgovinska menjava za 38,3, realne plače pa so zrasle povprečno za 4,4 %.

Romunija je lani proizvedla 49,3 milijarde kWh električne energije, 26,9 milijona ton premoga, 14,5 milijona ton surove nafte, 30 milijonov kubičnih metrov naravnega plina, 8,8 milijona ton jekla.

Romunska industrija je med drugim izdelala 31.500 raznih vrst tovornjakov, 343 električnih in diesel-električnih lokomotiv, 5315 kombinov, 44.500 traktorjev, 602.000 radijskih in 451.000 televizijskih sprejemnikov itd.

Lani so v okviru sedanega petletnega plana prešli na drugo etapo zviševanja plač, določili pa so tudi nove minimalne plače, ki znašajo zdaj 1140 (prej 1000) lejev za ne-kvalificirano in 1346 (prej 1040) lejev za kvalificirano osebo.

OLIPHANT: SODELAVCI SE SREČAJO

— Živijo, jaz sem Ferguson iz FBI... Kelly iz CIA te lahko predstavim Wilsonu, ki dela za telefonsko družbo? — Los Angeles Times

Američani v zalivu

Namigovanja, da utegnejo ZDA zgraditi oporišče na otoku Masira ob omanski obali — Že začetek intervencije?

OD DOPISNIKA »SLOBODNJENJA« ZA »DELO«

BEJRUT, 12. febr. — Poročilo o velikanskih nabavah orožja, o »poizvedovalnih sprehojih« ameriških letalonosilk v vodah Arabsko-perzijskega zaliva in okrog njega, govoricam o možnosti, da bi Američani vzpostavili oporišča na otoku Masira, ki nadzoruje morsko ožino — vhod v zaliv, in odkritim grožnjam z vojaško intervencijo proti arabskim naftnim državam se je te dni pridružila še novica, ki mnogim Arabcem zbujajo skrb: ali se ni ta intervencija praktično že začela?

Agencija AP je poročala, da je ameriška zasedna družba Vinel sklenila z ameriškim obrambnim ministrom pogodbo, po kateri bo v okviru zadnjega ameriško-saudskega sporazuma o nabavi orožja v vrednosti 35 milijonov dolarjev rekrutirala zase okrog tisoč bivših ameriških vojakov, pripadnikov »posebnih sil«, veteranov iz vojn v Koreji, Vietnamu, Kambodži in Laosu ter »skodov« od kod, z nalogo, da v naslednjih treh letih izurijo saudsko nacionalno gardo za obrambo »državne varnosti in naftnih polj«.

Vrednost pogodbe znaša 77 milijonov dolarjev, plačal pa jo bo Pentagon s saudskim denarjem, tako da bo vlada ostala pred kongresom »čisti rok«. Nekateri senatorji pogodbu, a očitno zaradi notranjih volilnih razlogov, ne pa zato, ker bi hoteli res prepričati to »skupčijo«. Voja ki, ki jih zdaj novačijo z oglaševanjem, imajo v letu 1973 dobivali 1500 do 1800 dolarjev na mesec, imeli bodo brezplačno stanovanje, življenje jih bo stalo tako malo, da bodo praktično lahko ves svoj zaslužek prinesli domov vrh vsega pa bodo do vsote 20.000 dolarjev oproščeni davka.

Ta čudna vojaška bratovščina bo, kakor napovedujejo v družbi Vinel, imela v Perzijskem zalivu več uspeha, kot so ga ameriški vojak imeli v jugovzhodni Aziji. Za program urjenja so sklenili triletno pogodbo. »Inštrukcije bodo imeli operativno nadzorstvo nad renin gom (časar v Vietnamu ni bilo), poleg tega so saudski beduini bolj »zvesti« kralju Fejsalu kot pa plemena jugovzhodni Aziji ondnotnim režimom in jih ne bo treba »učiti« lojalnosti do plemenskih voditeljev, in naposled je Saudska puščava veliko primernejša za ameriško vojaško taktiko kot pa vietnamske in kambodške džungle. Vinelovi plačanci bodo urili tri nove mehanizirane bataljone in bataljon havbe saudske nacionalne garde, ki šteje skupno okrog 26.000 mož.

Vse to prihaja v sklop pospešenega ameriškega angažiranja na otoku Masira.

Prvotna vojska »inštruktorjeve« kateore se skrivajo daljnosežnejši načrti. Kajti konec koncev se je treba vprašati: pred kom in za koga naj Saudska nacionalna garda varuje naftne vrelce. Če jo urijo vojaški plačanci ameriške privatne družbe?

Žirana na območju zaliva v Saudski Arabiji je že okrog 3.000 ameriških civilnih strokovnjakov, ki vzdržujejo letalske sile. Ameriške civilne družbe so se močno vgnezdile v Iranu, kjer cela maha vojska »civilnih svetovalec« uči iranske vojsake ravnati z najsoodnejšim orožjem, plačanim z milijardi iranskih dolarjev.

V sosednji Oman so prišle prve pošiljke protitankovskih rakiet. Zdaj so v tesu tudi ameriško-britanski »govorci« o tem, da bi Britanci odstopili oporišča na otoku Masira Američanom. Če k temu dodamo še čedalje neposrednejšo navzočnost ameriškega (in sovjetskega) ladjarstva v Indijskem oceanu, ki je glavna pot za transport arabske in iranske nafte, postaja jasno, da se Arabsko-perzijski zaliv spreminja v prizorišče nevarne tekme, v kateri so samo lani izdali za orožje okrog 4 milijarde dolarjev Privatna vojska »inštruktorjeve« kateore se skrivajo daljnosežnejši načrti. Kajti konec koncev se je treba vprašati: pred kom in za koga naj Saudska nacionalna garda varuje naftne vrelce. Če jo urijo vojaški plačanci ameriške privatne družbe?

RIZA MEHNAGIĆ

Brezposelnost tira Čilence v obup

Čilski tednik popisuje strahotne gospodarske aizmere

BUENOS AIRES, 13. feb. (Tanjug) — »Položaj je strašen«, poudarja čilski tednik »El Mercurio«, ki piše o domačem gospodarskem položaju. Po pisanju lista, ki podpira Pinochetovo vojaško hunte, je zdaj na vsakih sto Čilencev brezposelnih kar deset, to pa pomeni, da je v tej državi brez dela okoli milijon ljudi. Armada brezposelnih v čilski zgodovini še nikoli ni bila tako številna. »El Mercurio« omenja, da ta podatek kaže na »kritični položaj« čilškega gospodarstva in dodaja, da družinam, katerih članici so brez dela, preostane le molitev. Posamezniki, ki svojim družinam ne morejo zagotoviti kosa kruha, se zatekajo celo k samomoru. »El Mercurio« piše o dveh očetih, ki sta naredila samomor v revnem predmestju »Joao Goularte« v Santiagu in o neki materi, ki se je polila z vnetljivo tekočino, ta bi si vzela življenje, vendar so ji to preprečili sosedi.

List posebej opozarja na tisoče otrok, ki dan in noč »obkoljujejo« kavarna, restavracije in druga mesta, kjer se zbira bogati, in prosjačijo. Čilsko odporniško gibanje je objavilo dokument, v katerem navaja podatke o »reprezalnih, ki jih proti so-rodnikom in družinskim članom političnih nasprotnikov fašistične vojaške hunte izvaja sile antiašistične oblasti«. Gre za sistematična mučenja in pregone članov družin tistih pristavev Allendejeve vlade, ki jim je uspelo izmuzniti e policijskim in vojaškim pregonom in ki so v ilegali organizirali odporniško gibanje.

Pretrsi na otoku

Položaj na Madagaskarju je po uboju predsednika Malgaške republike polkovnika Richarda Ratsimandrana zelo nejasen. V glavnem mestu Tananarive so uvedli izredno stanje, na novo osnovana vojaška vlada je pozvala k nacionalni enotnosti, upornike pa, naj se predajo.

Položaj na otoku je postal negotov že 31. decembra, ko se je tedanji predsednik Ramanantsoa za las izognil državnemu udaru, ki ga je vodil polkovnik Radjanarison. Vlada je o ponesrečenem poskusu nekaj časa molčala, 23. januarja pa je objavila, da tečejo proti zarotnikom preiskave. V Tananarivu so krožile govorice, da so poskušale z državnim udarom posebne policijske enote. Te so maja 1972, ko so začele streljati na demonstrirajoče študente in delavce, razpustili, njihove pripadnike pa razmestili po vsej državi. Posledica tega je bila, da je moral tedanji predsednik republike Tsiranana, zvest prijatelj Francije, odstopiti in prepustiti oblast vojakom, zbiram generalu Ramanantsoi, ki je razpustil parlament, nkrati pa začel proces »malgašacije«, se pravi odpravljanje vsemogočnega francoskega vpliva v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju Madagaskarja. V zadnjih mesecih pa naj bi se bile omenjene policijske enote spet začele zbirati v Tananarivu. Ramanantsoa je tri tedne po neuspelem udaru razpustil vlado in razglasil izredno stanje, deset dni kasneje pa je predal vsa pooblastila novemu predsedniku Richardu Ratsimandrani. O tem so sodili, da bo prinesel Madagaskarju zasik na levo, saj je bil prav on gonilna »ila ustanavljanja »fokono« lona, nekakšnih vaških združenj (zdaj jih je na otoku okoli 10.000) ki pa jim politične stranke niso posebno naklonjene, ker menijo, da predstavljajo oporo vojaškemu režimu.

Opazovalci sodijo, da izvirajo sedanji pretrsi na Madagaskarju predvsem iz dvojege: iz že dlje časa trajajočih gospodarskih težav in iz poskusa malgaške socialistične stranke (PSM), »ziroma pristavev nekdanjega predsednika Tsiranana, da bi spet prišli na oblast, ki so jo izgubili leta 1972. PSM je bila v zadnjem času vse glasnejša: od Ramanantsoa je zahtevala, naj preda oblast »svetu modrih«, Tsiranana pa da naj spet postane predsednik republike. Na povezavo PSM z uporniki naj bi kazalo tudi dejstvo da so po decembru skem neuspelem državnem udaru aretirali več pomembnih članov socialistične stranke. Poleg tega je vodja upornikov polkovnik Radjanarison zdaj v taborišču policijskih enot, ki ga vodi major Itase, zvest pristav generalnega sekretarja PSM Andreja Resampa.

Zdi se pomembno, da je sedanja vojaška vlada, oziroma komite pozvala k nacionalni enotnosti. Videti je namreč, da so se na otoku znova zaostrija plemenska nasprotja. Ki je Ramanantsoa odstopil, je izjavil: »Dežela je na robu plemenskega spopada, ki lahko pripelje do državljanske vojne«. Gre za stara nasprotja med pripadniki plemena Merina, ki štejejo okoli 2 milijona in so indonezijskega malagaškega poretka, ter med obalnimi plemeni ki jih je približno 6 milijonov, po poreku pa so Afričani. Zadržna malgaška predsednika, Ramanantsoa in pokorni Ratsimandrana sta bila Merina. Tsiranana in večina njegovih ministrov pa je pripadala obalnemu plemenu. J. L.

Za gram sveta

LOCITEV PO KOROSKO — Koroški vladar Sima je dolga leta kriljal z Jugoslavijo odkrito simpatizirajočo Zvezo slovenskih organizacij, končno je pomagal njenemu predsedniku Ogrisu celo do mandata v delnem zboru, ne nazadnje zato, ker je bila večina njegove »socialistične stranke« od nekdanja do dokaj sibihi nogah. Doslej se je uradno mnenje pri SPÖ glasilo: to so »progressivni« ljudje, vsekakor pa nobeni titoisti več. Zdaj je šef Zveze slovenskih organizacij Franci Zwitter vrgel socialistom nazaj svojo člansko knjižico — in že je deželni glavar Wagner izrekel prekljetstvo nad odpadniki. Ker so si kljub subvencijam, ki so jih deležni, drznili izreči volil-

no priporočilo za komunisto. To, kar Wagner zdaj javno pravi, so si doslej samo prispetavali — da namreč Zwitterjevo Zvezo »odljudsko vodijo« iz ljubljane. Kdor torej sledi njegovi paroli, naj bi bil za komunistično državno ureditev, tako se glasi sklep. No, Koroška in Avstrija bosta te glasove, oddane drugega marca za komunistično partijo, že preboleli. Drugo vprašanje pa je seveda, če zdaj ni bil dan signal za ločitev duhov, tako pri Slovencih kot pri FPÖ. Izid glasovanja pa bo pokazal, kdvo bo moral napraviti prvi korak.

Die Presse

Spodrezani frak

... Sandringham House v Norfolku je britanska kraljica Elizabeta II. sklenila modernizirati. V njej kraljeva družina že desetletja preživlja božične in novoletne praznike. Graščino so 1861. leta kupili za vladarskega princa, ki je kasneje postal kralj Edward VII. Za prenovitev je narejen še tudi dvorci, po katerem znašajo stroški 250 tisoč funtov (okrog 600 tisoč dolarjev). Pred dnevi pa je predstavnik Buckinghamške palače povedal, da je kraljica Elizabeta II. zaradi milijardne cene sklenila, da graščino zaenkrat ne bo do prenovili...

... Nič nenavadnega ni, če si ženska pobara lase. Veliko pozornost pa je zaradi tega vzbudila Nancy Kissinger, žena ameriškega državnega sekretarja Kissingerja, ki se je nedavno »spremenila« iz svetle plavolaske v temnolasko. Nancy se je za to odločila kar nenkrat med sprehodom po Washingtonu. Očitno pa jo je to tako spremenilo, da so se ljudje ozirali za njo in se spraševali: »Je ali ni«. Nič pa ni čudnega, če se Henry kaj hitro sestavi s pravičarjem: ali ima ravno svetlo laso soprogo ali temnolaso, Henry je opravljanje modro preslišal...

Strahote in zločini Rižarne se razkrivajo širši javnosti. Že nekaj mesecev se iz tedna v teden povečuje zanimanje ljudi s Tržaškega, pa tudi vse Italije, za zločinsko dejavnost nemških nacistov v Trstu zadnje leto vojne. Marsikdo se je šele zdaj, 30 let po vojni, priti ovedel, da je bila Rižarna med »zadnjo vojno« edino taborišče smrti v Italiji, da je v njenem krematoriju izgubilo štiri do pet tisoč ljudi, da so jih skozi njene celice vsaj dvajset tisoč odpeljali v druga koncentracijska taborišča v Nemčiji ali na prisilno delo.

Italijanski tisk, ki dokaj zavzeto spremlja razkrivanje teh zločinov, za zdaj dosledno govori, da so bile žrtve protifašisti in židje in se izogiba omejanju, da so bili glavna žrtev iztrebljanja v Rižarni poleg Italijanov Slovinci in Hrvatje. Prihodnost sama bo zahtevala, da tudi ta resnica prodre v širšo javnost.

Kaj je znenada, 30 let po zločinski dejavnosti v Rižarni, izzvalo zanimanje zanjo? Bolj kot slovesna otvoritev tega spomenika, ki bo maja ali junija v prisotnosti predsednika Leoneja, so zanimanje izzvale priprave na proces proti voditeljem tega taborišča in še zdaj nepojasnjena smrt profesorja de Henriqueza, ki je hramil vrsto dokazov v zvezi z Rižarno.

Tržaški sodnik dr. Sergio Serbo, ki je skoraj štiri leta vodi preiskavo, končuje z zbiranjem dokaznega gradiva o zločinskem početju bivših esesovskih poveljnikov Rižarne Augusta Dietricha Allersa in Josepha Oberhauserja, ki živita v ZR Nemčiji. Med dokaznim gradivom bodo tudi ostanki človeških kosti in proteze, ki so jih tržaški karabinjerji-potapljači te dni potegnili iz osem metrov globokega morja v bližini Rižarne. Nacisti so vsakič, ko se je pogasil ogenj v krematoriju, kamor so na dan zmetali tudi od 50 do 70 ljudi, stresali pepel v morje. Osnovno gradivo obtožnice bo tudi dokumentacija, ki jo prispevajo poleg sodišča še združenje deportirancev, inštitut za preučevanje odporniškega gibanja, predvsem pa živjo pričevanje desetih preživelih. Poleg tega bodo dobili izsledke zahodnonemških sodnikov, ki pa so precej pičli, saj oba obtoženca pred nemškimi preiskovalci nista hotela govoriti o tragičnih mesecih med letom 1944

in 1945, ko sta delovala v Trstu. Oberhauser jim je tako na primer priznal, da je vodil taborišče, da je bil zadolžen za lovl in zapiranje partizanov in Židov. vendar: »Urejal sem samo njihovo premeščanje iz enega v drugo taborišče. Če so končali drugače, tega ne vem. Spal sem.«

Nemški sodniki in novinarji so iskali tudi druge udeležence zločinov iz Rižarne, vendar so povsod naleteli na zid molka, ki dokazuje, da so se vedno tesno povezani in pripravljeni pomagati drug drugemu. Nekateri so potem, ko so dobili vabila sodišča, preprosto izginili. Tako je storil tudi Karl Dubois, ki je poprej v preiskavi povedal precej podrobnosti o tistem, kar se je dogajalo za zidovi Rižarne Walter Wilhelm pa preprosto pravi: »Ne spominjam se, po tride setih letih se nočim vračati k tistemu, kar hočem pozabiti.«

Na obravnavi le odvetnik

Obeh, Allersa in Oberhauserja, ne bo na procesu. Nista se dolžna odzvati italijanskemu sodišču. Torej bo imela obsodba samo moralno vrednost. Zagovarjala jo bosta dva odvetnika, ki ju bo določilo sodišče. Priznava, da bo njuna osnovna obrambna teza izgovarjanje na pravila vojne na dolžnosti izpolnjevanja ukazov. Izjem jima bo dobrodošla ena redkih prijav obeh obtožencev o zlo-

činih v Rižarni, ko sta nemškimi preiskovalcem povedala: »V Berlin sva pošiljala spiske zaprtih iz Berlinla so se spiski vracali z opombami pri nekaterih imenih, »posebna obravnava«. V uradnem jeziku esesovcev pa »posebna obravnava« pomeni usmrtnice. Tožilec bo vztrajal pri tezi, da gre za zločine proti skupnosti. To trditve potrjuje tudi odločitev, da je za proces pristojno civilno sodišče; »ti zločini sodijo v širši politični okvir, ker je bilo nacistično zatiranje del programa režima, kakršnega je prikazal že v obdobju miru« — je pred dvema letoma v obrazložitvi odločitve zapisala kasacijsko sodišče. Pred tem je namreč veljalo, da preiskava sodi v pristojnost vojaškega sodišča.

Tako kot v Nemčiji, kjer so se udeleženci nekdanjih zločinov nena doma poskrili zaradi preiskave o Rižarni marsikdo slabo spi tudi v Italiji. V Trstu na primer, kjer živi vsaj pol ducata kolaboracionistov katerih odgovornosti se niso preverjali Ali v Rimu, kjer je človek na visokem položaju pred dvema letoma odstopil, da se je lahko prikriji.

Glavna obtoženca

Seveda sta zdaj najbolj nemirna oba glavna obtoženca. Allers živi v Hamburgu in ima kvalificirano telesno stražo — bivšega esesovca, svojega šoferja iz vojnih let. Pred meseci

Trideset let po zločinih v Rižarni

Le simbolična vrednost

Zbiranje dokaznega gradiva gre h kraju

je opustil odvetniško delo in se upokojil. Njegovo ime se je namreč v zadnjih dveh letih prevečkrat pojavljalo v nemškem časopisju. Živi zaprt v hiši, govori noče z nikomer, menda tudi po telefonu ne. Zgodovina njegovih zločinov se sicer končuje v Rižarni, začena pa se že leta 1939, ko je bil vključen v posebno Himmlerjevo skupino, ki je nacistično Nemčijo očistevala »izrodkov«. Iztrebljala je umsko bolne in neozdravljive. Kot dobrega poznavalca metod za množično ubijanje so ga poslali na Poljsko, v Treblinko in Belsen, kjer je sodeloval pri iztrebljanju Židov. Po podatkih frankfurtskega sodišča, ki je Allersa obsodilo za te zločine na osem let (odsedel jih je le pet), je skupina »Tiertgarten«, ki jo je organiziral, v dveh letih pomorila več kot tristo tisoč ljudi. Od tam so ga leta 1943 poslali v Trst v zloglasno skupino Einsatzkommando Reinhard, ki je imela nalogo iztrebiti protifašiste tako Italijane kot Slovence in Hrvatje ter Žide. Ob osvobodanju Trsta je uspel pobegniti v Avstrijo, kjer so ga prijeli zavezniki.

Oberhauser toči danes pivo v središču Münchna. Pred dvema letoma, ko so se začela podrobnejša in bolj javna poizvedovanja o zločinih v Rižarni, je na hitro prodal lokal, ki je bil menda zelo podoben italijanskim. Zgodovina njegovih zločinov je na las podobna Allersovim. Preden so ga leta 1939 vključili v skupino za iztrebljanje »izrodkov«, je bil kot pre-

pričan in zanesljiv nacist v Hitlerjevi osebni gardi. Tudi njega so kot iznajdljivega množičnega morilca poslali v taborišča na Poljskem, nato pa je jeseni leta 1943 prišel v Trst za poveljnika Rižarne, da bi prevzel dediščino Wirtha, ki so ga partizani ubili na cesti med Kozino in Reko. Kot Allers je tudi Oberhauser ob koncu vojne ušel v Avstrijo, kjer so ga zajeli sovjetski vojak. V vzhodnem Berlinu je bil obsojen za svoje zločine na Poljskem na petnajst let zapor, odsedel jih je osem. Leta 1965 pa ga je za sodelovanje pri iztrebljanju trideset tisoč Židov v Treblinko obsodilo tudi Münchensko sodišče in sicer na štiri in pol leta.

Grozote niso pozabljene

Obsodba tržaškega sodišča bo imela samo simbolično vrednost. Veliko več pa je vredno spoznanje, da je tudi trideset let po zločinih mogoče poklicati njihove protagoniste na zaženo klop, da kljub časovni odmaknjenosti niso pozabljene. Da celo desničarski časopisi te dni pišejo o strahotah Rižarne in da časopisi ter preiskovalci dobivajo kopice pism z vseh koncev Italije, naj početje nacistov v Rižarni razkrinkajo in objavo izsledke.

Razkrivanje početja od avgusta leta 1944 do osvoboditve v tržaški Rižarni je torej v trenutku priprav na

proces postalo predmet vsesplošnega zanimanja. Le redki pa so bili, ki so pričevanja o tem početju in ohranjenih dokumente kot kamenku v mozaiku zbirali vseh trideset let. Med njimi je tudi Albin Bubič, novinar »Primorskega dnevnika«. Z vneto doslednega preiskovalca je zbral in urejal redke dokumente, pričevanja preživelih in ostale dokaze o nacističnem početju v Rižarni. Zdaj je za italijanske novinarje najbolj iskana osebnost v Trstu.

Tudi Diego de Henriquez se je sistematično ukvarjal z raziskovanjem Rižarne. Umrl je lani v dokaj nenavadnih okoliščinah. Profesor de Henriquez, ki je bil po naravi čudak, saj je na primer spal v krsti, je zbral v svojem muzeju vse, kar je spominjalo na prvo in drugo svetovno vojno. Dosleden kot je bil, je neposredno po osvoboditvi vsak dan odhajal tudi v Rižarno, kjer je z vrat in cep prepisoval napise in imena, ki so jih tam zabeležile žrtve. Zbral je tudi drugo gradivo v zvezi z Rižarno, na primer imena nacističnih voditeljev v Trstu in njihovih italijanskih kolaboracionistov. Zapiske je skrbno spravil v blagajno, vgrajeno v zidu svojega trinadstropnega skladišča-muzeja. Ko je 2. maja lani pončil, dvajset minut potem, ko se je vrnil domov, zgorel, so med dokumenti izginili pravi tisti, ki so zadevali Rižarno. Bubič kot tudi nekateri drugi so prepričani, da so de Henriqueza ubili, da bi se po lastili njegovih zapisov, iz katerih bi bilo mogoče na procesu zvedeti marsikaj, kar je še prikritje in morda posaditi na zatožno klop še koga. Trditve, da profesor de Henriquez ni umrl naravne smrti, so izzvale nalog o izkopu njegovega trupla. Dosleden sodnomedicinski preiskave so pokazale, da je imel ob smrti polomljenih nekaj reber in medenico, zato bodo izvedenci za električni tok nadaljevali preiskavo o vzrokih požara.

Ne glede na vse skrivnosti in prikrivanja, v katere je še zdaj zavito zločinsko delovanje nacistov v Rižarni, je dokončni postopek za njihovo razkritje vendarle stekel. Za to je bilo potrebno trideset let, ki so za marsikoga že zabrisala sledovna dogodka, o katerih nekateri nečesto želijo slišati. Toda koliko je tistih, ki bodo po tridesetih letih vendarle zvedeli resnico in občutili vsaj delno zadoščenje za svoje trpljenje?

Jure Pengov

Breme zaostankov

Mariborska založba Obzorja: večji poudarek znanstveni in strokovni publicistiki — Letos vsega 111 knjig

Naše poročilo iz založbe Obzorja v Mariboru ni le napoved letošnjega programa, ampak je tudi pregled nekaterih pomembnih sporočil iz te založniške hiše, saj vsebuje štiri pred dnevi sprejeli založniški svet založbe Obzorja. Najprej pa o programu za 1975. leto. Program ostaja obsežen — 111 načrtovanih del (ne upoštevaje učbenikov), katerih izbor je plod, kakor pravijo pri založbi Obzorja, »prestrukturiranja« programa, kar pomeni — tako je založniškemu svetu poročal direktor založbe Drago Simončič — da poleg izvršne leposlovja s poudarkom na strokovni literaturi, v čemer vidijo poglavitno vrednost svojega letošnjega knjižnega programa. Pri tem milijon predvsem na izbrana dela Josipa Vidmarja, na besedila v marksistični, sociološko-politiški in ekonomski, poslovni in organizacijski knjižnici. Vse tri edicije so tudi redakcijsko intenzivno zaželele in pomembno strnjavanje umskih in založniških moči v slovenskem prostoru.

Založba bo posebej obeležila 30-letnico osvojitve z bibliofilijskim reprintom Prešernove Zdravilnice avtorjev Janeza Vidica in Ljube Gostiše. Knjiga je izšla leta 1944 v Davčji vasi na Gorinskem ter sodi estetsko in grafično med vrhunce slovenske partizanske knjižnice.

Le malo novega

Program 1975 je pri ZO obremenjen z zaostanki iz preteklih treh let. Zamude so na pogled osupljive: leta 1972 so izpolnili le 59 odstotkov predvidenega programa, leta 1973 le 47 in lani le 27 odstotkov, to pomeni, da se je zaostanek zgostil lani. Kljub temu je založba Obzorja zadnja leta izdajala velik program (najprej do 120, potem po 100 del), kar pomeni, da so imeli tudi drugače meto določilo beleženja znanstvenih del — beležili so izdaje kolektorske, tiskanje pa se je vedno zavleklo v naslednje leto v pomlad in tako niso bili z letnim programom nikdar na čistem. Metodologijo so zdaj spremenili. V bistvu gre tudi v preteklih letih le za 8 odstotkov več zamude kot je normalno. Vzroki za muhanj pa so naslednji trije: pomanjkljivosti v organizaciji, v tehnični ureditvi založbe in naposled v daljšem času, ki ga zahtevajo v tiskarnah (zavoljo prezasedenosti). Te tri ugotovitve hibe bo založba, razumljivo, odpravila — vsaj tiste, ki so v njeni moči.

Letos skuša priti s svojimi zaostanki na čisto, zato je v izvršni slovenski poeziji le eno novo delo, v prozi tri, v dramatikah eno itd. Čeprav torej gre za stare založbine izdajateljske dolge, našejmo letošnje domače leposlovne avtorje. Poezija: Franci Černigoj, Edvard Kocbek, Tomaž Kralj, Gordana Kunaver, Elia Peroci, Gregor Strniša, David Vodusek, Lev Kreft, Dane Zajc, Proza: Andrej Čapuder, Mate Dolenc, Milan Kajač, Pavle Zidar, Dra Matkica: Jože Javoršek, Pavel Lužan, Gregor Strniša, Franček Rudolf. V zbirki Znamenja: Tomaž Salamon, Ifigenija Zagorčnik, Primož Kozak. Založba si pridržuje pravico, in založniški svet ji je dal glede tega svoje soglasje, da seveda program ustrezno preuredi, če se za to pokaže finančna, aktualna ali kakšna druga potreba. V strokovni, znanstveni, publicistični literaturi načrtujejo 22 del, v Razpotjih dveh (Predan, Kermauner), v zbirki iz slovenske kulturne zakladnice prav tako dve (Juš Kozak, Prešeren), ekonomska, poslovna in organizacijska knjižnica vsebuje 6 del, marksistična okrog 10 sociološko-politiških 5 del itd. V zbirki Nova obzorja je poleg treh prevodov tudi roman Zemlja Petra Božiča. Dela iz ostalih tradicionalnih založniških edicij (Prizma, Veliki mošnje, Svet v knjigi, Priročniki, Domače in tuje gore itd.) so izbrana po preizkušeni založniški načelni, ki stremijo k poslovnim uspešnostim ob hkratni skrbi za kakovost na ravni svoje zvrsti. Omeniti moramo tudi zbirko iz Antičnega sveta in izbore iz jugoslovan-skih literatur.

Svoj program 1975 je razgrnila tudi tovarna gramofonskih plošč Helidon v Ljubljani (ki je enota založbe Obzorja). Tovarna izdaja najkakovostnejše LP plošče v Jugoslaviji iz naslednjih zvrsti: ljudska glasba, tako imenovana narodna zabavna, seriozna, glasba revolucije, zborna glasba, operne arije, pravljice in govorne umetniške besede. Letno izdajo okrog 12 LP plošč.

Financi položaj založbe so navzlic znanim založniškim težavam označili za truen. Lani je založba porabila velik del svoje akumulacije za notranje subvencioniranje domačih del, ki jim je namenila okrog 2 milijona dinarjev. Enako bo ravnala leto, vendar bo realni učinek manjši, saj so se nekatere stroški (npr. tiskarskimi) v nekaterih primerih povečali o celo za dva in pol krat, svoje je storila tudi inflacija subvencije slovenske kultur.

ne skupnosti za izvršna dela pa so se zmanjšala, tako da se ugotovila finančna slika letos podreti, sodijo pri založbi Obzorja.

Kako s »Prostorom in časom«

Ker založba Obzorja izdala tudi več revij (Časopis za zgodovino in narodopisje, Dilogi, Slavistična revija, Prostor in čas), je založniški svet moral obravnavati položaj revije Prostor in čas. Založniškemu svetu je založba predložila izjavo 45 sodelavcev Prostra in časa, sestavljeno na zboru v Ljubljani 1. februarja. Terjajo izid ostale trojne številke in obveščajo, da so republiško konferenco SZDL že lani prosili za ustanoviteljsko, pa še ni dobili odgovora. Založba in založniški svet vztrajata, da si revija Prostor in čas uredi ustanoviteljsko okoliščino, kakršna zahteva zakon o tisku, zakaj brez tega založba ne more izdati naročilnice — tiskanje revije. Z ustno pogodbo med trgovci revije in prejšnjim vodstvom založbe je bilo tudi dogovorjeno, da založba Prostor in čas izdaja le s pogojem, če revija dobi subvencijo.

Založniškemu svetu je poročal tudi dosedajni glavni urednik zbirke Znamenja Dušan Pirjevec. Povedal je, da je izrazilo skrbenje edicije (s prejšnjih okrog 8 na le 3 zvezke) terjalo tudi no vo organizaciji urejevanja. Založniški svet je potrdil nov uredniški odbor Znamenja, ki ga sestavljajo: novi glavni urednik zbirke Rudi Seligo in člani Janko Kos, Dušan Pirjevec, Dimitrij Rupel in Herman Vogel. Gre za novo metodologijo urejevanja Znamenja, ne pa za novo vsebinsko orijentacijo. Nov uredniški odbor Znamenja v do-kažni meri uresničuje željo, da edicijo urejajo ljudi, ki iz zvrsti literature, ki ji je zbirka v glavnem namenjena.

Znane pobude za medrepubliško založniško sodelovanje založbe Obzorja so se uresničile le pri sodelovanju z zagrebškim Informatorjem za ekonomsko literaturo, medtem ko je načrtovano sodelovanje z beograjskim ustanovami zastran sociološke politološke knjižnice po načelnem navdušenju zastalo. Težnja založbe Obzorja po založniškem sodelovanju v jugoslovanem prostoru ostaja živa, saj naj bi najpomembnejša dela izhajala hkrati v več jugoslovan-kih jezikih.

V prevodnem programu bo posvetila založba večjo pozornost delom iz socialističnega sveta, seveda po načelu kakovosti in kakovostnega prevajanja, kar pa bo terjalo določene umske in materialne naložbe.

Večji samoupravni vpliv družbe in ustvarjalcev v založbi naj bi uredili po novem zakonu o založništvu ki je v pripravi.

FRANCE FORSTNERIČ

Mestni promet pod zemljo

»Djuro Djaković« name-rava skupaj z Belgijci izdelovati metroje

ZAGREB, 12. febr. — »Zagrebački električni tramvaj« je kupil v zadnjih starih letih v »Djuri Djaković« 231 tramvajskih enot. Pred kratkim so slavoskopski roki vinarji izročili ZET zadnje izmed 60 tramvajskih vozil, ki jih po vsej verjetnosti ne bodo več proizvajali.

Zamišljeno je, da naj bi tramvaj v proizvodnem programu tovarne »Djuro Djaković« zamenjala prometna vozila, ki so bolj sodobna in tehnično bolj popolna. Gre za metroje oziroma polmetroje, ki bi jih izdelovali v Slavoskemu brodu v proizvodnem sodelovanju z belgijskim podjetjem LBN.

Proizvodna preusmeritev ugotovimo bita pomembna ne le za ta velik slavoskopski kolektiv, temveč tudi za nekatera jugoslovan-ka mesta, kjer že razmišljajo (ali pa še bodo) o metroju. Računamo namreč, da bi mogli v prihodnosti, ki ni tako daljna, v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skopju preseliniti del mestnega prometa pod zemljo, ali pa nad njo.

MARJAN KUNEJ

Ranflav Pomladni veter

PREMIERA DOMACEGA FILMA — Drevi bo v kinu Union v Ljubljani svečana premiera novega slovenskega filma Rajka Ranfla Pomladni veter. V glavnih vlogah nastopajo Mira Nikolić, Marinko Šebec, Marjeta Gregorac, Polona Vetrlih, Marko Simčič, Boris Kralj in drugi, ki se bodo skupaj s člani filmske ekipe predstavili občinstvu. Jutri bo svečana premiera tudi v Mariboru, na redni spored pa bo te dni prišel Pomladni veter tudi v Kranju. Na sliki: Mira Nikolić in Jože Mraz.

Elektrarni pri Djerdapu

Načrti za gradnjo hidroelektrarn Djerdap II (skupaj z Romuni) in Djerdap III so znani jugoslovan-ki javnosti — Bo dokončna odločitev padla že letos?

OD NASEGA BEOGRAJSKEGA DOPISNIKA

Načrti za gradnjo hidroelektrarne Djerdap II (skupaj z Romuni) in Djerdap III so v glavnih oblikih že več let znani naši javnosti. Ni pa novic o končni odločitvi in seveda tudi ne o tem, da bi se neposredno pripravljali na gradnjo načrtovanih objektov. Da je vse skupaj še v fazi raziskav in pretesanja, večina finančnega, nas je prepričali tudi razgovori, ki smo ga imeli z generalnim direktorjem sistema Djerdap Zivom Topalovom in svetovalec ing. Panto Javiljevičem. Razgovor je pripomogel k temu, da si s iz prve roke« osvežimo spomin na glavne značilnosti teh dveh djerdapskih projektov.

Djerdap II bodo zgradili 80 kilometrov od zdajšnje elektrarne, z jezom v smeri Prahovo—Ostul mare. Poleg obeh elektrarn (ena na naši, ena na romunski strani) bodo zgradili: se dve ladjiski splavnici in cesto preko jezov, pa tudi mostovi, da bi preko jezov speljali železniško progo.

Vsaka od obeh elektrarn naj bi imela 216 megavattov moči, kar naj bi zagotavljalo vsaki državi letno proizvodnjo približno 1,3 milijarde kWh. Ker se z gradnjo jezov pri Prahovu dviguje gladina doljenega rečnega toka pri zdajšnjem jezov, bo Djerdap I izgubil del svoje moči, tako da bo nova neta energija druge hidroelektrarne znašala približno 750 milijonov kWh. To izgubo naj bi precej kompenzirali tako, da bo Djerdap I v novem režimu lahko dajal boljše energijo in to po 4 milijarde kWh na leto.

Naši sogovorniki iz direktorja Djerdap so potrdili, da sta zainteresirani državi že davno dosegli načelno politično soglasje. Zavečilo pa se je nekoliko bolj, kot so pričakovali, določanje številnih in prav nič preprostih nadobnosti o materialni plati te investicije. Predvidoma naj bi vsa vprašanja uskladi-tili to leto, kar naj bi pomenilo tudi zeleno luč za gradbenice — za začetek neposrednih pripravljalnih del.

Tretja hidroelektrarna na Donavi bo reverzibilnega tipa in jo bodo zgradili nedaleč od Lepenskega vira. Po znač- ni črti bi bila oddaljena 100 km od Beograda, od hidroelektrarne Djerdap I pa 50 kilometrov. Vodo v obe akumulacijski jezovi — Pesao in Brodico, 400 metrov nad gladino Donave, naj bi črpale močne črpalke. Delale bi v nočnih urah, med prazniki in ob sobotah in nedeljah ter izkoriščale za svojo obratovanje precej cenejšo ali, kot pravijo strokovnjaki, »manj vredno« energijo. Zmogljivosti akumulacij naj bi znašale tudi do milijardo kubnih metrov vode. Turbine bi delovale ob končan, torej takrat, ko so potrebe po elek-

trični energiji največje.

Ta tretji djerdapski sistem naj bi gradili v treh etapah. Ze prva, katere gradnja naj bi trajala štiri leta in stala 86 milijonov dolarjev (po cenah iz leta 1973) ozi- gatorila proizvodnjo približno 2 milijard kWh najbolj kakovostne energije, tiste, ki jo spuščajo v omrežje, kadar je najbolj potrebna. Z do- graditvijo vseh treh etap (skupne investicije bi znašale približno 280 milijonov dolarjev) bi znašale instalirane zmogljivosti: Djerdap III 1800 megavattov, proizvodnja pa bi presegala 5,5 milijarde kWh.

Pokazalo pa se je, da se tolikšne zmogljivosti reverzibilne hidroelektrarne težko prilagode omenjenemu »elektroenergetskemu sistemu, kakršen je v Srbiji« in tudi v Jugoslaviji. Za črpanje ogromnih količin vode bi na leto porabili po 7 milijard tiste cene »močne« in »praznične« energije. Tako količina te vrste energije bomo komaj premogli v doli dnevnem

času v vsem jugoslovan-skem elektroenergetskem sistemu.

Prav to je eden od razlogov, da so začetek gradnje Djerdap III vsaj za zdaj odložili na čas po letu 1980. Priročnost, da ta rok prelo- žijo, pomeni zelo živahno zanimanje držav SEV, katerih energetski sistem razpolaga s precejšnjimi presežki cene energije, primanjkuje pa jim kvaliteten energije, ki bi jo dajal Djerdap III.

Predstavniki teh držav so napovedali, da si bodo majo ogledali terene, na katerih naj bi postavili Djerdap III in njegove akumulacije. Vsem zainteresiranim državam so že predložili osnovni idejni projekt tega hidroenergetskega giganta, že na podlagi tega pa je sledilo zanimanje, da bi sodelovali pri gradnji z dobavo opreme in ugodnimi kreditnimi aran- žirami.

Na splošno je to leto za nadaljnja velika dela na Do- navi odločilno. Do konca leta naj bi se pokazalo, kaj naj bi zgradili in s kakšnim tempom. To bo hkrati pomenilo tudi konec negotovosti za večjo skupino inženirjev in drugih strokovnjakov, ki so gradili Djerdap I in z njim ostali pri tej direk- ciji ter se lotili načrtov za prihodnje gradnje.

SLOBODAN VUKMIROVIĆ

Doslej največja menjava z ZDA

Negativni saldo 38 milijonov dolarjev zaradi uvoza pšenice in koruze

BEOGRAD, 13. febr. (Tanjug) — Vrednost blagovne menjave med Jugoslavijo in ZDA je lani znašala 670 milijonov dolarjev, kar je največ doslej. Jugoslavija je v lanskem letu izvozila v ZDA blaga za skoraj 316 milijonov dolarjev ali za 40 odstotkov več kot leto poprej, vrednost uvoza pa je bila 354 milijonov dolarjev, kar je skoraj še enkrat več kot leto poprej. Po oceni upravnega odbora jugoslovan-ke zbornice za razvijanje odnosov z ZDA iz- haja negativni trgovinski saldo z ZDA v višini 38 milijonov dolarjev iz uvoza pšenice in koruze v vrednosti skoraj 90 milijonov dolarjev. Jugos- lavija v 1973. letu iz ZDA ni uvažala pšenice, koruze pa le za 3 milijone dolarjev.

Na sestanku upravnega odbora so danes ugotovili, da smo lani iz ZDA uvozili več živinske hrane, nekaterih su- rovin in strojev. V izvozu iz- zlasti porasel plasma neka- terih izdelkov iz bakra, jekle- nih in kovinskih izdelkov in obutve na ameriško tržišče, zmanjšal pa se je izvoz me- snih konzerv in pohištva za- radi slabših pogojev teh iz- delkov ameriškim kupcem.

Govorili so tudi o bližnjem skupnem sestanku jugoslo- vansko-ameriškega ekonom- skega sveta in jugoslovan-ke zbornice, ki naj bi bil v Du- brovniku maja letos. Na tem srečanju jugoslovan-kih in ameriških gospodarstvenikov bodo med drugim govorili tu- di o več novih skupnih gos- podarskih projektih, katerih uresničevanje bi, kakor so ugotovili na današnji seji, znatno pospešilo ekonomske odnose in sodelovanje med jugoslovan-ki in ameriškim gospodarstvom.

FRANJO KRIVEC

Računalniki iz treh tovarn

Domači proizvajalci ob- čutno znižali cene žepnih računalnikov

LJUBLJANA, 12. febr. — Sodeč po novih, nižjih cenah za žepne računalnike, ki jih prodajajo v naših trgovinah, bi lahko sklepali, da so do- mači proizvajalci prvo sme- tano tipa žepnih računalni- kov na štiri računske opera- cije, se zmeraj dražji kakor veljajo v tujni enaki ali celo polnoplešji. Pri nas so se po- cenili računalniki tudi drugih proizvajalcev, tako da znaša cena miniračunalnika od 940 do 1900 dinarjev.

V Jugoslaviji imamo sedaj kar tri proizvajalce žepnih računalnikov — Digatron Bu- je, Radio industrijo Zagreb in EI Niš. K tej družini se je zadnji pridružil EI Niš, ki izdeluje kot smo zvedeli v ljubljanskem predstavi- štvu elektronske industrije Niš, tri tipe žepnih računal- nikov. Najpopolnejši ima vgrajen sistem za spomin in šest računalniških operacij. Računalniki iz Niša na slo- venskem trgu še ni.

Kupci imajo kljub temu možnost izbirati med več ti- pi domačih in uvoženih računalnikov. Digatronovi žep- ni računalniki veljajo po no- vem od 940 din do 1510 din (prej 2470 do 3550 din), su- perelektron 8 N (RIZ) velja 1300 din (prej 1592 din), mo- del 88 (RIZ) 1100 din (prej 1340 din). Za najcenejši ja- ponski žepni računalnik je treba po novem odšteti 1500 din, lani pa je veljal 1837 di- narjev, najdražji unitrex 122 na štiri operacije pa velja pri nas 1900 din.

FRANJO KRIVEC

Na kratko

4.544 ton morskih rib

LJUBLJANA, 13. febr. — Morski ribolov napreduje v Jugoslaviji sorazmerno počasi. Tako so leta 1964 ulovili skupaj 23.322 ton morskih rib, lani pa so jih ujeli 30.217 ton, kar je za 4885 ton ali za 19,3 odstotka več. V zadnjih letih pa ulov teta na približno enaki ravni, oziroma se celo polagoma zmanjšuje.

Delež slovenskih ribičev v jugoslovan-skem ulovu morskih rib je sorazmerno majhen, saj je po podat-kih zveznega zavoda za statistiko lani, ko so ulovili 4544 ton rib, znašal le 15 odstotkov jugoslovan-kega ulova. Vendar pa se v zadnjih letih delež slovenskega ulova povečuje, kajti leta 1964 je znašal slovenski de-lež le 9,8 odstotka jugoslovan-kega ulova morskih rib. Lanski slovenski ulov je bil za 716 ton ali za 18,6 od- stotka večji, kot je bil leta 1973.

I. P.

Sporazum o informacijah

BEOGRAD, 13. febr. (Tanjug) — Član ZIS in pred- sednik zveznega komiteja za informacije Muhamed Berberović in minister za informacije Mehike Fausto Zapata Loredo sta podpisala meddržavni sporazum o sodelovanju na področju informiranja.

Berite

Primorski dnevnik

V Sloveniji so leta 1959 napravili anketo med obsejem v vzgojnih zavodih in jo dopolnili z intervjuji na terenu ter z mnenjem večjega kroga strokovnjakov. Raziskovalci so postavi- li hipotezo, da razmere v zavodih zaradi negativnega odnosa gojencev do avtoritete povzročajo med obsejem stalne psihične napetosti, ki jih po- samezniki odvisno od svoje osebnost- ne strukture, rešujejo na različne na- čine.

Prihajalo naj bi do nekega začara- nega kroga: zaradi položaja, ki nujno povzroča (tudi) neuspehe, se vzgoji- teljeva toleranca do frustracij zmanjšuje, in ker se toleranca zmanjšuje, po- stajajo neuspehi čedalje bolj... pogo- stni. To osnovno razpoloženje prena- šajo posamezni vzgojitelji na vsaj vzgo- jiteljski kolektiv. Vzgojitelji racio- nalizirajo svoje napake in neuspehe. Ker je v skupini navadno več takih vzgojiteljev, se njihova opravičila med seboj prepletajo in krepijo. Posledica: manjšajo se racionalne zavore, kar ve- ča število agresivnih izpadov. Tako se spet krepijo racionalizacijske agresivno- sti, vse dokler se v vzgojiteljskem ko- lektivu ne ustali mnenje in prepriča- nje o neobistnosti agresivnih inter- vencij v vzgojni dejavnosti. Po ome- njeni raziskavi je bilo zapisano: Tako kaže, da so naši upravniki in vzgoji- telji v vzgojnih zavodih brez svoje krivde potegnjeni v delo, ki ga ne morejo uspešno opravljati. Takšen po- ložaj lahko posplošimo na vso Jugo- slavijo.

Iz te sprejete hipoteze in iz sploš- ne ugotovitve, da vzgojni zavodi vle- čejo prav v sedanost zgodovinske tra- dicije dobroteljske, hospitalizacije, prisilnega privajanja na delo in na učenje ter na podlagi domneve, da bi se dalo priti vsaj do tako »dobrih« rezultatov tudi z drugačnimi, manj represivnimi metodami prevzganja, je leta 1967 nastala zamisel, katere posledica je bil štiri leta trajajoč »lo- gaški eksperiment«.

Konec lanskega leta je o tem iz- šla knjiga z naslovom »Eksperiment v Logatcu«. Hkrati je izšel tudi angle- ski prevod knjige; na svoje stroške ga je izdala angleška založba Saxon House.

Kako prevzganjati mladino? Logaški eksperiment

Je mogoče »palico v vzgojiteljevi roki« nadomestiti s čim drugim?

Zamisel o novem zavodu, v katerem naj osebe ne bi padlo v prej opisani začarani krog, je nastala na ljubljanskem kriminološkem inštitutu. Za eksperiment so si izbrali logaški za- vod, ki je bil takrat, ko se je poskus začel, leta 1967, zaprt. Pobudniki ekspe- rimenta so se namenoma odločili, da se delo začne popolnoma na novo, z novimi gojenci in osebjem. Eksperi- ment je obsegal tri skupine sodelo- jočih: posebno zunanjo strokovno sku- pino (nekaj članov kriminološkega in- štututa in pedagog, psiholog in psihi- ater), ki je presajala svoje poglede in stališča o prevzganju mladoletnikov na zavodsko osebo, leto pa se je, tako »preparirano«, neposredno ukva- ralo z gojenci, vedenjsko in osebnost- no moteno mladino. Tisto novo, kar naj bi strokovna skupina vcepila za- vodskemu osebu, je bilo po besedah psihologa Vinka Skalarja s krimino- loškega inštituta prepričanje, da kla- sični načini prevzganja mladoletni- kov — ali, kakor pravi Bronislav Ska- berne, tudi član strokovne skupine, »čuvanje in zaklepanje, niso učinko- viti in da z njimi nicesar ne spremi- njamo, ampak le ustvarjamo nove probleme, proti katerim se domnev- no borimo. Novost eksperimenta naj bi bila v tem, da bi se mladoletnikov v Logatcu lotili z metodami, ki bi imele skupni imenovalec — nerepre- sivnost, s pomočjo represije (vrste ome- jevanj, kazni, prepovedi in zapovedi) zamenjali s tretmanom, v katerem ima pomembno mesto tudi ta permi- sivnost (o njej kasneje). S tretmanom si, grobo rečeno, prizadevamo v člo- veku ob njegovem zavestnem, aktiv-

nem sodelovanju spremeniti njegova stališča, torej njegove globlje orien- tacije, od katerih so odvisne konkret- ne posameznikove reakcije v značilnih situacijah, se pravi, da spremenjamo mladoletnikova stališča, zaradi katerih pade v delinkventno. V represivno na- ravnanih zavodih lahko s sistemom zapovedi, prepovedi in kazni sicer do- sežemo, da se bo gojenec ravnal, ka- kor mu velewa »interneta zakonodaja«, da se bo navzel nekakšnih pogojnih refleksov, toda brž ko bo ta zako- nodaja izgubila moč, brž ko bo, da rečemo tako, vzgojiteljeva piščalka utihnila, ko bo gojenec zapustil zavod, se bo gojenec bržčas vedel tako, ka- ko se je prej — delinkventno.

Enak cilj z drugačno vsebino

Pobudniki eksperimenta so se za- vedali, da bo uspeh poskusa težko izmerljiv (kar se je izkazalo za res- nično) in da je lahko vera v nerepre- sivno, permissivno prevzganje prav tako aprioristična kakor privržnost represivnemu prevzganju. Z eksperi- mentom so poskušali dokazati pred- vsem to, da je moč na tak način do- seči vsaj enake rezultate kot v drugih bolj ali manj represivno usmerjenih zavodih in da ne bodo logaški gojen- ci ne med bivanjem v zavodu ne kas- neje nič bolj ogrožali družbe. Osnovna misel pri tem je bila: ali ni bolj spre- jemljiv in upravičen tak način pre- vzganja, ki privede do vsaj takih rezultatov kakor represivni način — če je prvi za prizade, za gojence manj »tlačilski«.

Ena izmed metod, ki naj bi omilila

to »tlačilčen« mladoletnih gojencev, je t.i. permissivna naravnost. Gre pred- vsem za to, da mora imeti vzgojno osebo do gojencev človeško topli in prijateljski odnos, pripravljeno mo- ra biti, da se živi v njihove tegobe, način razmišljanja in reagiranja. Le tako je mogoče pričakovati, da bo gojenec vzgojitelja postopoma spre- jel sprejel njegovo pomoč in se z njim morda tudi identifikiral. Seveda to ne pomeni, da bi moral vzgojitelj odob- ravati gojenčeve anti ali asociacio ve- denje, lahko pa ga razume, ga posku- sa osvestiti in mu pojasniti svoja stališča.

Če bi se mladoletnik znašel v dru- gačni atmosferi, meni Skalar, v ozko omejenem življenjskem prostoru, kjer čuti nad seboj pritisk in prisilo, okolje pa bolj kot sankcijo za minule prestopke kakor pa priložnost za dru- gačno življenje v prihodnosti, se bo bržčas v tako okolje na prisilen način in začasno zvilzel, vendar svojih stališč ne bo spremenil. Tako okolje bo še bolj okrepilo njegove deviantne po- teze in vedenje.

Skalar se ob tem sprašuje, ali lah- ko permissivnost brez pomisleka sprej- memo kot alternativo za represijo — če nam je pri tem bistveno predvsem to, da »ne škodimo«. V isti sapi si odgovarja z »ne«, saj lahko pomeni permissivnost za nezrelega, osebnostno še nestabilnega mladoletnika še hušji pritisk kakor represija. Ta daje nam- reč mlademu človeku vendarle obču- tek gotovosti, jasnosti in stalnosti: če boš storil to in to, te bo doletela tak- šna in takšna kazen. Permissivno vzdu- šje pa pušča gojenca pogosto v ne- gotovosti, saj računa na njegove last- ne odločitve, na njegovo samoodgo-

vornost. Zato Skalar meni, da je per- missivnost kot zamenjava za represiv- no usmerjenost sprejemljiva samo do določenih meja, v skladu s stopnjo mladoletnikove zrelosti, saj se lahko sicer izrodi v svoje nasprotje, v anar- hijo. Skalar si, skratka, zamišlja per- missivnost kot širjenje (duševnega) življenjskega prostora, pri čemer je treba nenehno upoštevati dano popu- lacijo v danih razmerah, osnovni cilj pa je ta, da je treba pospeševati mla- doletnikovo zrelost, pri tem pa ga ne ovirati s preveč togo ali preveč »raz- puščenost« atmosfero.

Vzgojitelji med dvema kamnom

Iz vsega tega je dokaj jasno, da je ob takim obravnavanju mladoletni- kov pravzaprav vse odvisno od vzgo- jiteljskega osebj. Strojovna skupina (ki, kot rečeno, ni imela neposredne- ga stika z gojenci) se je zato ob u- gibanju, da je osebe, ki je že delalo v vzgojnih zavodih, pretežno represiv- no naravnano in da bi ga bilo, tako zakoličenega, težko »spreobrniti«, odlo- čila, da začne logaški eksperiment z »nepopisanimi ljudmi, z ljudmi brez vzgojiteljskih izkušenj. Čeprav niso zahtevali posebne strokovne izobrazbe in čeprav so postavili dokaj nezahtev- ne kriterije za sprejem, so morali zavr- niti več kot polovico priloženih kandi- datov. Misel, da novo osebo ne potre- buje posebne izobrazbe za zavodsko de- lo, se je izkazala za napačno, in tako se je osebe začelo strokovno izobra- ževati že med poskusom. Hkrati je

strokovna skupina poskušala prena- šati snaj svoje poglede in stališča o vzgojnem delu. Vzgojitelji so se tako znašli med dvema kamnom: na eni strani so bili s svojimi zamislimi »teo- retiki«, tudi brez večjih praktičnih iz- kušenj, na drugi strani pa trda praksa vsakdanjega dela z gojenci. Tako je prišlo med strokovno skupino in oseb- jem do občasnih hudih konfliktov in napetosti, velikokrat pa o posameznih stvareh ni bila enotna niti strokov- na skupina. Treba je bilo pač orati ledino. Vendar se je položaj proti koncu 4-letnega poskusa (vmes so bili nešteti skupinski in posamični pogo- vori in posvetovanja) popravil in na- sploh je bila fluktuacija osebeja v tem času sorazmerno majhna.

Se je poskus posrečil? Odgovor je težji kakor pri kakem fizikalnem po- skusu in včasih se je bilo treba delo- ma zanesti celo na občutek (vzdušje) v Logatcu, denimo, je bilo boljše ka- kor v obeh kontrolnih zavodih; to vzdušje pa je bilo za logaški način prevzganja nedvomno izredno po- membno. Toda ko se vprašamo o uspehu eksperimenta, si je treba pri- klicati v spomin njegovo osnovno iz- hodišče in cilj: uganibanje, da je mogo- če z neprisilo doseči vsaj take rezul- tate kot z represijo (tu moramo ome- niti poudarjene besede Vinka Skalar- ja in Katje Vodopivec, voditeljice vsega eksperimenta, da se je položaj zdaj tudi v drugih zavodih že precej spremenil). Ob tako zastavljenem vprašanju o uspešnosti eksperimenta je odgovor

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

BIATLON

NA SVETOVNEM PRVENSTVU

VSA ODLIČJA ZA SEVERNJAKE

Italijan Bertin je bil dvanajsti

ANTHOLZER TAL, 14. — Heikki Ikola, orožniški častnik iz Helsinkov si je zagotovil tek na 20 km na svetovnem prvenstvu v biatlonu. Sodniki so mu dosodili le dva penala.

1. H. Ikola (Fin.)	1:13'52"3
2. N. Kruglov (SZ)	1:14'31"3
3. E. Saira (Fin.)	1:15'08"8
4. T. Svendsberget (Nor.)	1:15'20"9
5. J. Niedermairer (ZRN)	1:15'23"9
6. M. Geyer (NDR)	1:16'21"4
7. A. Thonon (SZ)	1:16'24"8
8. K. Siebert (NDR)	1:16'57"2
9. A. Ushakov (SZ)	1:17'15"2
10. L. Zieheab (ZRN)	1:17'24"8

JUTRI V FIRENCAH

Fiorentina-Milan

pod zaščito policije

MILAN, 14. — Zaradi suspenza Milanovega nogometnega igrišča, bodo odigrali prvenstveno srečanje italijanske nogometne A lige med Milanom in Romo dne 23. februarja na nevtralnem igrišču v Veroni ob 15. uri.

V nedeljo pa bo milanski prvotina Fiorentina igrala proti Fiorentini. Fiorentinski policija je po nedeljskih izredih v Milanu sklenila, da bo poostrišla nadzorovane ukrepe pred tekmo in na srečanju samem. Na stadionu bo prisotnih preko 500 policistov in orožnikov v uniformi ter večje število policijskih uslužbencev v civilu, ki bodo nadzorovali stadion, avtoceste, železniško postajo in področje okrog stadiona. Poleg tega pa bo policija zaplenila pred vstopom na stadion vse, kar bi lahko služilo gledalcem za razbijanje (palice, steklenice in podobno).

AVTOMOBILIZEM

KARLSSTADT, 14. — Po prvi etapi avtomobilskega rallyja po Švedski vodita na skupni lestvici dva izmed favoritov tega tekmovalca: Sved Blomquist na saabu in Björn Valdergaard na lancii stratosa. Od 58 posadk jih je ostalo na tekmovalju še 41.

NOGOMET

V AMATERSKEM PRVENSTVU

V nedeljo zelo zahtevna nastopa Zarje (2. AL) in Primorca (3. AL)

Večina izidov jutrišnjega kola bo za naše enajsterice zelo pomembna

2. AMATERSKA LIGA

Izidi jutrišnjega 19. kola bodo zelo pomembni za naše enajsterice, katere (razen Primorja) igrajo vse pred domačim občinstvom.

Gost Vesne bo S. Anna. Čeprav Tržačani v zadnjih tekmah niso zablisteli, so še vedno v družbi ekip, ki se borijo za končno zmago. Vesna pa je trenutno na spodnjem delu lestvice in nujno potrebuje točko za umik iz nerodnega položaja. Torej so vsi pogoji za lepo in napeto srečanje, v katerem je možen vsak izid. Gostje bi se zadovoljili tudi z eno točko, Vesna pa računata na zmago in tokrat mislimo, da bo Križanom uspelo priti do cilja.

Primorje bo gost Giarižol, ki so prejšnjo nedeljo prišli do prve prvenstvene zmage. Ta podvig je rehabilitiral mlado ekipo Giarižol. Pozabiti vsekakor ne moremo, da se je Primorje v zadnjih tekmah izkazalo in doseglo lepe uspehe. Zaradi tega smo prepričani (če ne pride do presenečenja), da bodo »redčemeni« tudi jutri odnesli vsaj točko.

Juventina, ki bo morala na igrišču brez diskvalificiranega Ferletiča, bo igrala proti Ederi, ki je v zadnjih tekmah prepušča precej točk nasprotnikom. Standerčiji upajo, da bodo Ederi odnesli kar oba točka, kar ne bi predstavljalo presenečenja, saj so Tržačani v zadnjih treh tekmah (trije remiji) pokazali, da so v slabi formi. Juventina, če ne po izidih, je vsaj po prikazani igri pokazala viden napredek in dopušča upe, da bodo tudi za štanderče prišli boljši časi.

Zarja bo imela v gosteh vodečo ekipo Isonza, katero so Bazovci v zimskem delu prvenstva z lahkoto odpravili. Tokrat bo naloga Zarje nekoliko težja, saj je razumljivo, da bodo gostje sprožili obrambni sistem igre, medtem ko bodo morali »redčebel« igrati nekoliko bolj napadalno. Vendar bodo morali pri tem Bazovci paziti, da se ne preveč odprejo v obrambi, kajti gostje bi jih lahko s protinapadom presenečili. Ekipa Isonza bi se v Bazovci zadovoljila tudi z eno točko, katera bi se prav gotovo dobro prilegala tudi Zarji.

V ostalih tekmah predvidevamo delitev točk med Flaminio in Portualungo, zmago Stocka nad Costalungo, zmago Libertasa nad Campanellami in celotni izkupicek za Sagrado v dvoboju s šibkim Duinom.

3. AMATERSKA LIGA

Na Goriškem bodo odigrali četrto povratno kolo, v katerem ima Mladost v gosteh enajsterico Libertasa iz Tržica, ki je prejšnjo nedeljo presenetljivo odpravila vodečo ekipo Fogliana. Upati je, da je bil ta podvig le slučajen, kajti enajsterica iz Tržica je vedno tavalna na repu lestvice, brez vidnih rezultatov. V Doberdolu prevladuje mnenje, da bo Mladosti, ki je premagala Libertas v gosteh, to uspelo tudi doma.

Sovodenjci bodo igrali v Fossalonu, kjer domača ekipa še ni okusila poraza. Predstavniki Fossala so na domačih tleh predali le eno točko Stranzanum in Villesjeju. Remi bi zato zadovoljil tudi Sovodenjce.

Na Tržaškem bodo Brežani sprejeli v goste ekipo Acconciatori, ki je s tremi točkami na repu lestvice. Po dveh zaporednih porazih je razumljivo, da vsi čakajo na zmago Brega.

Union bo gost Baxterja, ki se je po slabem startu vrnil v borbo za končno zmago in potrdil, da ima vse pogoje za to. Čeprav se Podlonejci ne bodo z lahkoto predali, so vsekakor predvidevanja ugodnejša za Tržačane.

Gaja bo šla v goste k ekipi Libertas Sv. Sergij, katero so gajevci že premagali v zimskem delu prvenstva. Tudi tokrat, čeprav v gosteh, imajo »zeleno-rumeni« možnost osvojitve oba točka.

Najvažnejša tekma bo na Padričah, kjer bo Primorec sprejel v goste De Macori s katerim trenutno deli prvo mesto na lestvici. Priznati je sicer treba, da imajo Tržačani tekmo manj. Iz tega lahko sklepamo, da Trebenci ostanejo le z zmago v borbi za končno zmago, vsaj drugi izid bi pokopal upanje Primorca. Zato je razumljivo, da vlada za to srečanje v Trebčah veliko zanimanje, kjer upajo na

V NARAŠČAJNIŠKI NOGOMETNI LIGI

V vseh treh skupinah naša moštva na vrhu

To so enajsterice Uniona, Vesne in Brega

Prejšnjo nedeljo je bilo odigrano četrto kolo naraščajniškega prvenstva. V skupini A smo zabeležili lep uspeh Vesne nad S. Giovannijem s 3:0. S to zmago se je Vesna povzpela na vrh lestvice svoje skupine. Prihodnjic se bodo Križani spoprijeli z Opicino SC, s katero delijo prvo mesto. V skupini B Union ni šel preko remija z Domliom. Prihodnjic se bodo naši zastopniki pomerili z Libertasom Trst, ki sodi med kandidate za prestop v finale. V skupini C je bil prejšnjo nedeljo na sporedu slovenski derbi med Bregom in Primorcem, ki se je zaključil brez zmagovalca. Za Primorec je bil uspešen Edvin Kralj, za Brežane pa Lovrečič. Primorec je kloniol dokaj šibkemu Libertasu iz Rocola. Najtežjo nalogo petega kola ima Primorec, ki bo gostil Giarižole. Primorje bi moralo odnesti vsaj točko iz srečanja z Ponziano; Breg pa premagati Cremcaffé.

Izidi četrtega kola:

SKUPINA A

Edera - Montuza 0:1, Aurisina - Opicina SC 0:1, Vesna - S. Giovanni 3:0, Triestina - Libertas Rocol A n.o.

SKUPINA B

Domio - Union 0:0, Lib. Trst - Zaula 4:2, Chiarbola - Rosandra 0:3, De Macori - CGS n.o.

SKUPINA C

Muggesana - Cremcaffé 3:1, Breg - Primorec 1:1, Primorje - Libertas Rocol B 0:1, Giarižole - Ponziana n.o.

Lestvice:

SKUPINA A

Vesna in Opicina SC 5, Libertas Rocol A in S. Giovanni 4, Montuza 3, Triestina 2, Aurisina 1, Edera in Fortitudo 0.

SKUPINA B

Union, Libertas Sv. Marko in Rosandra 5, Libertas Trst, CGS 4, De Macori 3, Domio in Zaula 2, Chiarbola 0.

SKUPINA C

Breg in Giarižole 6, Ponziana in Libertas Rocol B 4, Primorec in Muggesana 3, Primorje 2, Cremcaffé in Esperia Sv. Alojzij 1.

MLADINCI

Prejšnjo nedeljo se je zaključilo mladinsko prvenstvo. Kot smo predvideli so veliki finale med Giarižolami in Fortitudom osvojile Giarižole (1:0). Za Tržačane je bil uspešen Papagno v začetku drugega polčasa. Čeprav je razlika v golih zelo tesna, so Giarižole pokazale mnogo večjo organiziranost in polnoma zasluženo zmago. Tekmo je sodil Ghersenti.

Mali finale med Vesno in Edero pa ni bil odigran, ker se je Vesna odrekla tekmi. Tako je Edera osvojila tretje mesto, Vesna pa četrto.

ZACETNIKI

Prejšnjo nedeljo so najmlajši Brežani remizirali s tretjim na lestvici Cremcaffejem, kar dokazuje, da so se po enomesečnem premoru izboljšali. Prihodnjic se bodo spoprijeli z Edero (na domačem igrišču) in lahko računajo na celoten izkupicek.

IZIDI

SKUPINA A

Libertas Sv. Marko - Opicina SC 2:0

SKUPINA B

Esperia P. XII - Edera 5:0, Fortitudo - Triestina B 1:0, Cremcaffé - Breg 1:1.

Ostale tekme so bile prenešene.

LESTVICA

SKUPINA A

Giarižole 17, Libertas Rocol A 16, CGS 14, Triestina A 14, Ponziana 13, Sistiana 9, Opicina SC in Libertas Sv. Marko 8, Inter Sv. Sergij 6.

SKUPINA B

Montuza 24, Esperia P. XII 20, Cremcaffé 16, Zaula 15, Fortitudo 14, Rosandra 12, Muggesana 7, Triestina B 5, Breg 4, Edera 1.

Jolo

SMUČANJE

S strani UEFA

ZELL AM SEE, 14. — Thomas Hauser je osvojil naslov avstrijskega državnega prvaka v veslašanju, pred Hinterseerom in Tritscherjem. Med ženskami je zmagala v slalomu Anne-Marie Pröll.

LES DIABLERETS, 14. — Lise Morerod je zmagovala ženskega slaloma za švicarsko prvenstvo, pred Hanni Wenzlovo.

SNEŽNE RAZMERE

TRBIŽ	0 cm
MATAJUR	15 cm
VIŠARJE	55 cm
NEVEŠKO SEDLO	5 cm
KOČA GILBERTI	125 cm
SEDO PRAVOLNO	50 cm
RAVASCLETTO	60 cm
PIANCALVALLO	20 - 60 cm
ZONCOLAN	15 cm
CRNI VRH	0 cm
KRANJSKA GORA	0 cm
KANIN	60 - 310 cm
POHORJE	5 cm
KRVAVEC	10 - 25 cm
ZATREK	0 cm
VOGL	75 cm
POKLJUKA	15 cm
ZELENICA	30 cm

ROKOMET

REKA, 14. — Prihodnjo soboto bo na Reki mednarodni rokometni turnir, katerega se bo poleg ljubljanskega Slovana, reškega Kvarnerja in izbrane domače vrste udeležila tudi italijanska rokometna reprezentanca.

DANES V ŠESTEM KOLU DERBI SLOGA-KONTOVEL

V 1. MD bosta obe slovenski goriški šesterki opravili zelo pomemben nastop

Ta konec tedna bo na naših odbojarskih igriščih razmeroma mirno. Šesterke v višjih ligah imajo 14-dnevni odmor. Zato se bodo prvenstveni spopadi nadaljevali samo v 1. ženski in moški diviziji. Glede na to, da imamo tudi v tem kolu slovenski derbi, bodo naše šesterke zaposlene v petih srečanjih za točke in imajo možnost, da izboljšajo deset točk. Po vsej verjetnosti niti to pot ne bo tako, ker so nam pretekli nastopi prinesli največ polovičen uspeh.

1. ŽENSKA DIVIZIJA

Za nas bo po vsej verjetnosti osrednje srečanje šestega zavrtilja na stadionu »1. maja« med Slogo in Kontovelom. Kontovčanke so trenutno najboljša na lestvici med našimi odbojarkami. Skupno s PAV Despar iz Vidna si delijo 2. mesto z osmimi točkami in samo enim porazom. Sloga je nekoliko slabša, ker je trikrat ostala prazen rok. Vsekar pa je treba omeniti, da so odbojkarice te ekipe vse tri tekme izgubile s tesnim izidom 3:2. Prav zaradi tega se nam obeta izredno zanimivo srečanje in oba tekmečica imata enake možnosti za zmago.

Zastopnice Sokola, ki so nas v dosedanjih prvenstvenih nastopih nekoliko razočarale, bodo sprejele v goste PAV Despar. To je vedno kot dober nasprotnik, da se varovanje trenerskega uspeha odloži za tri prvenstvene spopade. Možnosti so še toliko večje, ker bodo Nabrežnice ostro le zaigrale v najboljši postavi. Pred pričetkom prvenstva je bil Sokol eden od favoritov za končno zmago, toda po petih kolenih bo prednost vodečega Volley Balla skoraj nemogoče nadoknaditi.

Nas četrti tekmelec v tej konkurenci, Bor, igra v Pordenonu z vodčim Volley Ballom. To sta dve šesterki, za kateri je bilo dosedanje prvenstvo diametralno nasprotno. Pordenončanke so pospravile pet zaporednih porazov točk in so še edine nepremagane. Tržačanke pa so bile petkrat poražene, poleg tega pa jim ni uspelo, da bi nasprotnicam odvzele le vsaj en niz. Ti dve dejstvi nam več kot jasno po-

ORGANIZACIJA WBC

Carlos Monzon

noče plačati globe

CIUDAD MEXICO, 14. —

Svetovni boksarski svet WBC je sklenil, da bo strogo kaznoval vsakega boksarja, ki bi se sročal s svetovnim boksarskim prvakom srednje kategorije Carlosom Monzonom. Ta naslov priznava boksarska organizacija WBA. Do tega sklepa je prišla WBC zato, ker Monzon noče plačati globe okrog šestih milijonov lir, ko se lani ni hotel podvreči kontroli antidopinga po srečanju z Napolosom.

KOLESARSTVO

MILAN, 14. —

Šestega septembra bo na sporedu kolesarska dirka Milan — Turin, ki je najstarejše tekmovalje na svetu, saj praznuje letos 100. let. Dirko so preneli z 8. marca, da bi tako olajšali kolesarjem pred klasično dirko od Milana do Sanmarina, istočasno pa dali temu tekmovalju v njegovem visokem jubileju čim večji pomen, saj so ga vključili tudi v kalendar dirk za dodelitev svetovnega pokala.

ANTWERPEN, 14. —

Belgijec Eddy Merckx je skupno z rojakom Sercujem zmagal na šestdesetih kolesarski dirki v Antwerpnu.

KOŠARKA

Jutri v tržaški športni palači

Bor-Italsider (mladinci)

za dokončno drugo mesto

V Dolini Borovi člani proti tržaški peterki POM

MLADINCI

Bor bo letos odigral že drugo odločilno srečanje za 2. mesto. Po članih so torej sedaj na vrsti mladinci. Ti se bodo jutri spoprijeli z Italsiderom, ki je po končanem prvenstvu osvojil enako število točk kot borovci (16).

»Plavis« bodo v tem odločilnem srečanju nastopili brez Klobasa, ker bo igral s člani Borova postava po naslednji: Vatovec, Žerjal, Lisjak, Kraus, Francia, Guštin, Koren, Košta, Oblak in Ražem.

FINALNI TURNIR PROMOC. PRVENSTVA

V drugem kolu finalnega turnirja promocijskega prvenstva bodo Borovi člani sprejeli v goste ekipo POM Delpin iz Tržica, ki je v nedeljo visoko izgubila proti tržaškemu Libertasu (54:87). »Plavis« bodo igrali v Dolini in lahko upamo, da bodo izkoristili prednost lastnega igrišča. Naši košarkarji so v prvem kolu proti Itali iz Gradisce igrali zanesljivo. Izkoristili so svojo visokino prednost. Ta prednost bi lahko bila tudi jutri odločilna za naše košarkarje, saj ima tudi POM pretežno nizke košarkarje, če izvajamo visokega (in grobega) Papaisa.

Bor bo igral z naslednjo postavbo: Sosti, Barazzutti, Kralj, Perotič, Klobas, Fabjan, Sirk, Ambrožič, Kravos, Šestan.

NARAŠČAJNIKI

V predzadnjem kolu tega prvenstva bo na sporedu derbi med Kontovelom in Borom. V prvem srečanju so zmagali Kontovčanci kar s 30 točkami razlike. Zanimivo je tudi, da Kontovel še ni izgubil tekme v tem prvenstvu.

Polet bo gostoval pri ekipi Don Bosco, ki sodi med boljše peterke tega prvenstva.

DEČKI

Še en derbi v prvenstvu dečkov: Kontovel — Bor. Obnavlja se torej borba med tema ekipama, ki sta doslej leti lepe uspehe v mladinskih prvenstvih.

Bor B pa se bo danes spoprijel z močno ekipo Flaminio. Nove izkušnje za naše košarkarje — začnejo.

edko

NOGOMET

S strani UEFA

Inter kaznovan

ZÜRICH, 14. —

Prizivna komisija evropske nogometne zveze UEFA, ki se je sestala v švicarskem mestu Zürich, je potrdila globo 4 milijonov lir italijanskemu prvotinu Interju. Poleg tega je zavrnela priziv angleškega kluba Derby County in potrdila uvrstitev v četrtfinalno evropskega nogometnega pokala jugoslovanskega moštva Velež iz Mostarja, ki bo sedaj moral igrati proti nizozemskemu Twenteju.

ROKOMET

REKA, 14. —

Prihodnjo soboto bo na Reki mednarodni rokometni turnir, katerega se bo poleg ljubljanskega Slovana, reškega Kvarnerja in izbrane domače vrste udeležila tudi italijanska rokometna reprezentanca.

1. ŽENSKA DIVIZIJA

Za nas bo po vsej verjetnosti osrednje srečanje šestega zavrtilja na stadionu »1. maja« med Slogo in Kontovelom. Kontovčanke so trenutno najboljša na lestvici med našimi odbojarkami. Skupno s PAV Despar iz Vidna si delijo 2. mesto z osmimi točkami in samo enim porazom. Sloga je nekoliko slabša, ker je trikrat ostala prazen rok. Vsekar pa je treba omeniti, da so odbojkarice te ekipe vse tri tekme izgubile s tesnim izidom 3:2. Prav zaradi tega se nam obeta izredno zanimivo srečanje in oba tekmečica imata enake možnosti za zmago.

Zastopnice Sokola, ki so nas v dosedanjih prvenstvenih nastopih nekoliko razočarale, bodo sprejele v goste PAV Despar. To je vedno kot dober nasprotnik, da se varovanje trenerskega uspeha odloži za tri prvenstvene spopade. Možnosti so še toliko večje, ker bodo Nabrežnice ostro le zaigrale v najboljši postavi. Pred pričetkom prvenstva je bil Sokol eden od favoritov za končno zmago, toda po petih kolenih bo prednost vodečega Volley Balla skoraj nemogoče nadoknaditi.

Nas četrti tekmelec v tej konkurenci, Bor, igra v Pordenonu z vodčim Volley Ballom. To sta dve šesterki, za kateri je bilo dosedanje prvenstvo diametralno nasprotno. Pordenončanke so pospravile pet zaporednih porazov točk in so še edine nepremagane. Tržačanke pa so bile petkrat poražene, poleg tega pa jim ni uspelo, da bi nasprotnicam odvzele le vsaj en niz. Ti dve dejstvi nam več kot jasno po-

Ljudje PASQUALE GUJON

Nadiških dolin

PREVEDEL MIROSLAV KOŠUTA

18.

Upošteva moralni in politični ugled, ki ga je Cerkev uživala, bi zadovoljala ena sama beseda in vsega tistega diredaja bi bilo konec. Ampak te besede ni bilo. Zakaj? Vzrok tega morebiti le ni tako skrivnost, kakor kaže. Objasniti bom s primerom. Med verniki neke fare je bil tudi eden izmed tistih običajnih nasprotnih trgovlancev, ki je vztrajno hodil k maši v drugo faro, le da ni slišal molitev v tistem jeziku, ki ga tudi sam govori doma in zunaj doma. Župnik te druge vasi pa je na očitke, zakaj v cerkvi ne spregovori nikdar ene same slovenske besede, gledal na to, da vsi, z njim vred, govorijo samo slovensko in da s svojim vedenjem povzroča težave svojemu kolegu, ko da se ta ne ravna po pravilih, takole odgovoril: »Rad bi to storil, če pa v javnosti spregovorim po slovensko, mi ne dajo podpore za popravilo cerkve in farovža«.

Škofija je morala vzdrževati svoj tek, poleg tega pa uresničiti več del, katerih vrednost je šla v stotine milijonov. Da bi bila deležna podpore, je torej tudi škofija morala mahljati z nacionalistično zastavo in trenutnega grešnega kozla prepustiti batinam.

Ne bi bilo ravno spodbudno, če bi tudi v Italiji izdali enciklopedijo, kakršna je Brockhaus, kjer glede Poljakov piše: »...und Irhe Nationalität wird je mehr und mehr durch Kirche und Schule verwischt« (...in njihova narodnost po zaslugi Cerkve in šole izginja vse bolj in bolj).

Njegova ekscelencija nadškof na obisku v Nadiških dolinah

Cerkev Našega Gospoda ni nacionalistična Cerkev, ker ne bi bila ne sveta, ne katoliška, ne apostolska. V tem primeru bi težila samo za italijansko enotnostjo.

Iz razloženega se vidi, da se vsaj že sto let v vodstvu države, občin in Cerkve menjavajo dirigenti, godci pa so zmeraj isti.

KAJ SE GODI V DOLINAH

Glede na to, da ne gre za nikakršne posebne skrivnosti, naj tu na kratko opišem, kaj se godi pri nas. To je le nekaj primerov, ki bi utegnili biti zanimivo študijsko gradivo.

V Spletu Slovenov ne bi nihče odprl ust, če bi priredili tečaj nemškega, angleškega in celo turškega ali kitajskega jezika, da le ne bi bil slovenski. Kdor bi se namreč hotel vpisati vanj, bi bil zasledovan in nadlegovan, dokler ne bi nazadnje odstopil.

Gorje, če priredite izlet ali romanje, katerega se udeležijo tudi kristjani iz Gorice in Trsta. Alarm! Tu gre za zaroto, da bi prepustili Titu del državnega ozemlja, vsaj tja do Pri Mostu!

Družina, ki bi poslala otroka v Gorico ali v Trst v dijaški zavod slovenskih redovnikov, bi si znašla na vratih karabinerje, ki bi hoteli vedeti, zakaj in čemu.

Pride gledališka družina iz Ljubljane. Vsi lokali so ji na stežaj odprti: gre za kulturne izmenjave. Pridejo gledališčniki iz Trsta in se znajdejo v položaju svete družine v Betlehemu. Zakaj?

Ce ANPI (Vsedržavna zveza partizanov Italije) na pokopališču v Sv. Lenartu Slovenov postavi spomenik na grob slovenskih partizanov s kratkim napisom v italijanski in enako kratkim slovenskim prevodom, kakor to recipročno delajo v Jugoslaviji v odnosu do italijanskih vojakov in po vsem kulturnem svetu, se vzdigne vik in krič zaradi kdovekaterega izdajstva kdovečesa.

Ob maši za msgr. Ivana Trinka so vseh sama ušesa. Kakor da bi moral pokojni monsignor vstati iz groba in vzdigniti zastavo upora.

Ce duhovniki iz okoliša špetra Slovenov priredi skup-

no mašo v Landarski jami z branjem evangelija v slovensčini — vsi ga razumejo, ti že kakšna stara krolja katoliške akcije začne kokodajati — glasno, da jo vsi slišijo —, kakor da bi videla prihajati iz osrčja gore duh starodavne kraljice Vide.

Ce se prej omenjeni duhovniki zbero na shodu, je med njimi tudi tisti — vsaj pred kratkim je še bil —, ki se podviza poročati organom državne varnosti, o čem so govorili, da pošteni agenti od sramu zardevajo ob tem judstvu.

Zgodilo se je, da so javno prekinili molitev creda v slovensčini kakor tudi petje slovenskih nabožnih pesmi. Kakor da bi rekli: »Vi ste barbari in takšen je vaš jezik. Tako barbari, da ga niti Gospod Bog ne mara«. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj bi se zgodilo, če bi kaj takega rekli, v Catanzaru ali Brindisiju. Ampak naši ljudje so dobri. Dober pa tolikokrat pomeni tepec. Oh, kako zelo dobri so naši ljudje!

PSIHOLOŠKI RAZLOGI

Trdit pa, da so beneški ljudje kar vsepripet masohisti, ker se zdi, da pljujejo nase; da so »brez Boga«, ker zavračajo svoje prastare molitve; da so tako slaboumni, da ne ločijo rodu od države, pa tako surovi, da ne spoštujejo niti mrtvih, bi bilo le preveč simplistično.

Treba je upoštevati:

1. da je takšno vedenje omejeno na majhno število ljudi in da so drugi »nema večina«;

2. da pojav »izmečka« tega dela ima svoje opravičilo v tem, kar poznamo kot:

(Nadaljevanje sledi)

SODSTVO POD OBTOŽBO MED RAZPRAVO V SENATU

ARETACIJA SPADACCIE POVSEM NEUTEMELJENA

Sam podtajnik v pravosodnem ministrstvu je moral priznati, da je bil zaporni nalog za tajnika radikalne stranke »neprimeren« - Neverjetno početje sodnih oblasti v primeru dramatične smrti Antoniette Bernardini

RIM, 14. — Neutemeljena aretacija tajnika radikalne stranke Gianfranca Spadaccia je bila danes predmet razprave v senatu. Podtajnik v pravosodnem ministrstvu Dell'Andro je namreč odgovarjal na vprašanja, ki so jih v tej zvezi zastavili nekateri predstavniki PSI in republikanec Venanzetti. Predstavnik vlade je predvsem poudaril, da pravosodno ministrstvo ne more dajati ocen o početju sodne oblasti, niti ne o kriterijih, na osnovi katerih sodniki izdajajo zaporne naloge. Dell'Andro je dobesedno del svojega posega posvetil branju kilometrske obtožnice proti tajniku radikalne stranke, nato pa je še izrazil zadovoljstvo zaradi njegove osvoboditve. Na koncu svojega pogoja pa je podtajnik še dodal — pri tem pa izrecno poudaril, da gre za »politično oceno« — da bi utegnili biti zaporni nalog proti Spadacciu ocenjen kot »neprimeren«, vsaj na osnovi podatkov, s katerimi razpolaga pravosodno ministrstvo.

Izvajanja podtajnika seveda niso zadovoljila vložiteljev vprašanj. V imenu PSI je predsednik pravosodne komisije senata Viviani pritril predstavitvi vlade, da se pravosodno ministrstvo ne more vmešavati v početje sodstva v trenutku, ko izvaja svojo oblast. Po drugi strani pa je treba zagotoviti, da se sodna oblast drži enotne linije v svojih sklepih, ne pa, da v posameznih primerih uporablja drugačne kriterije. Poleg tega je pravosodno ministrstvo poseči in sprožiti disciplinske postopke, ko sodna oblast s pretrpano lahkoto in brez vsakršne utemeljitve sproži zaporni nalog, ko ne obstajajo za to objektivni razlogi, pa tudi, ko ne izda zaporne naloge, ko obstajajo pogoji.

Prav tako kritičen do odgovora podtajnika Dell'Andra je bil sen. Venanzetti (PRI), ki se je med drugim zavedel tudi za osvoboditve Adele Faccio. Venanzetti je obžaloval, da sodna oblast z veliko lahkoto pušča na svobodo fašistične prepečate, ista sodna oblast pa je smatrala za potrebno aretirati Spadacciu in Adele Faccio, čeprav ni bilo nobene nevarnosti, da bi zbežala ali skrila dokaze. Republikanski senator je tudi ugotovil, da je Gianfranco Spadaccia prvi tajnik neke politične stranke, ki ga pa ne ščiti parlamentarna imuniteta, ki ga je italijanska republika poslala v Italijo. Venanzetti je izrazil dvom, da ni bil Spadaccia morda aretirana sam, ker je tajnik stranke, ki se zavzema za zakonitost splava. V tem primeru bi seveda šlo za preganjanje neke osebe samo zaradi njegovih idej.

Podtajnik Dell'Andro je nato odgovoril na vprašanja nekaterih socialističnih in komunističnih senatorjev v zvezi s tragično smrtjo Antoniette Bernardini, ki je umrl v plamenih, ko je zgorela postelja, na katero je bila privezana v kriminalistični norišnici v Pozzuoli. Dell'Andro je našel vse neverjetne okoliščine tega primera, ki kažejo na hudo odgovornost sodnih oblasti. Če sam zaporni nalog je bil neutemeljen, saj je bil »zlodica«, katerega je bila Bernardinijeva obtožena, vse prej kot hud (dala je klobuto nekemu karabinerju v civilu). Prav tako nezakonita je bila njena premešitev iz rimskega zapora Rebibbia v Pozzuoli, ker ravnatelj zapora sploh ni prošil za pooblastilo sodišča. Pozneje pa sodišče ni sploh odgovorilo na zahtevo po izpustitvi na časno svobodo, niti ne na o-pozorilo javnega tožilca, da je predložilo norišnice v Pozzuoli predlagalo izpustitve ženske. Šele mnogo pozneje je sodišče ukazalo premeštevati Bernardinijeve v civilno psihiatrično bolnišnico, vendar pa u-kaz zaradi nemarnosti sodnih funkcionarjev ni bil nikdar poslan v Pozzuoli. Prav tako obsojene vredno je bilo pozneje zadržanje rimskega sodišča: 13. novembra lani bi moral biti proces proti Bernardini, ki se pa seveda ni javila, saj je bila še vedno nezakonito zaprta v Pozzuoli. Sodišče pa se sploh ni poznalo, zakaj se ženska ni javila, ter je enostavno odložilo proces. Vsekakor je Dell'Andro povedal, da je v teku sodna preiskava o tragičnem dogodku in da v pričakovani zaključkov preiskave ni pravosodno ministrstvo sprejelo nobenih ukrepov.

Pred zaključkom seje senata pa je podtajnik v ministrstvu za prevoze Sinesio odgovoril na vprašanja v zvezi z domnevnimi nasilnimi dejanji, do katerih naj bi prišlo na vlak »Orient-Express« ter dejal, da je preiskava ministrstva za prevoze ugotovila, da se vsaj na italijanskem ozemlju ni zgodilo nič takega, kar bi zahtevalo poseg sodnih oblasti.

V Jugoslaviji aretirana dva italijanska tihotapca

DIMITROVGRAD, 14. — Na jugoslovansko-bolgarsko mejo meje prehoda so oblasti aretirale dva italijanska tihotapca, ki sta prevažala kokain. Italijanska državljan sta 18-letni Enrico Poverini

ter 19-letni Claudio Petrica. Turška državljanca pa je 42-letna Fatima Tangut.

Oblasti so najprej aretirale turško državljanke, ki je potovala z avtomobilom. Pri carinskem pregledu so ji našli v kovčku z dvojnim dnom 5 kg hašiša. Kmalu nato so izsledili dva Italijana, ki sta potovala z vlakom ter sta imela oba pri sebi določeno količino mamila. Vsi trije so izjavili, da so prešli kovčke od neke neznane osebe v Istanbulu in da bi jih morali izročiti nekemu neznancu v Muenchnu. Sedaj vsi trije čakajo na obravnavo v Dimitrogradu.

VATIKAN, 14. — Papež je danes sprejel v privatni avdienci predsednika škofovske konference iz Angole msgr. Manuela Neneza Gabriela, luandskega nadškofa.

V Moskvi so se tudi večerjali razgovori med britanskim premierom Wilsonom, ki ga spremlja zunanji minister Callaghan, in generalnim tajnikom KP SZ Brežnjevom. Glavni argumenti razgovorov so zenevska konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi, bližnji vzhod, Ciper in dvostranska vprašanja. Na sliki: britanska in sovjetska delegacija med razgovori. Na skrajni levi je Wilson, na drugi strani mize pa sedijo Kosigin, Brežnjev in Gromiko

PO VEČDNEVNEM ČAKANJU V ADIS ABABI

Prva skupina beguncev iz Eritreje dopotovala z dvema letalom v Rim

Gre za 141 oseb, izključno ženski in otroci - Nihče ni hotel govoriti o položaju v Asmari - Začasno so jih nastanili v Grottaferrati

RIM, 14. — Prva skupina italijanskih beguncev iz Eritreje je dopotovala danes jutraj v Rim. Z dvema letalom italijanskega vojaškega letalstva je prišlo na letališče v Ciampinu 141 oseb, izključno ženski in otroci. Sprejeli so jih funkcionarji notranjega in zunanje ministrstva ter osebe Rdečega križa, pa tudi nekateri sorodniki, ki živijo v Italiji.

Po carinskih formalnostih, ki so jih omejili na minimum, so begunce najprej zbrali v neki posebni dvorani letališča, pozneje pa so večino pospremili v neki hotel v Grottaferrati, nedaleč od Rima, kjer so jih začasno namestili v pričakovanih ostanke. Nekaj deset oseb je odšlo v Milan, deset v Genovo, druge pa še v Benetke, Vicenzo, Pisto in Brescio.

Begunci so bili videti dokaj utrujeni od dolgega potovanja (deset ur), pa tudi zaradi napetega večdnevnega čakanja v Adis Abebi, ko etiopske oblasti niso dale dovoljenja za odlet letal (dovoljenje je prišlo šele po ostrem protestu rimske vlade). Kot smo omenili, so danes prišle same ženske in otroci, ki so moše in očete pustili v Adis Abebi ali v Asmari. Povsem razumljivo je, da niso hoteli odgovoriti na vprašanja časnikarjev, ki so želeli vedeti, kakšen je sedanjí položaj v Eritreji. »Ničesar ne vemo,« ne more odgovoriti, »upustite nas pri miru,« so bili odgovori na vprašanja predstavnikov tiska in radiotelevizije. Nekateri niso hoteli niti povedati svojega imena.

Prvi je izstopil iz letala šestletni otrok, Mauro Tighino. »Ničesar ne vemo,« želim samo, da bi se čimprej vrnil k svojemu očetu,« je dejal z rosinimi očmi. Njegov oče je ostal v Asmari v upanju, da se bo položaj kmalu normaliziral. V Italijo sta Maura pospremila mama in deseterletni bratec.

V prvi skupini je bila tudi Gerlanda Cordaro, mati edinega Italijana, ki je bil ubit v Asmari v prvih dneh spopadov med etiopsko vojsko in eritrejskimi uporniki. Carmelo Cordaro je bil lastnik majhne pekarnice. Pred dvema tednoma, ko je odprl vrata svojega stanovanja, ga je pokosil rafal iz brozastrelke. Njegova mati je povedala, da so etiopski vojaški streljali proti vsem. Sedaj se bo nastanila pri drugem sinu, ki živi v Italiji. »Ne bom se vrnila v Eritrejo — je dejala. Zadnja leta želim preživeti v rojstnem kraju, daleč od vojn in mrtvih.«

Najmlajša v skupini beguncev je komaj pet mesecev stara Cristiana Di Luigi, ki je prišla v Rim z materjo in šestletno sestro. Njen oče, zdravnik v neki bolnišnici v Asmari, ni hotel zapustiti Eritreje, kjer so zdravniki v tem trenutku še posebno dragoceni. Od italijanske kolonije v Asmari je ostalo le nekaj petih stoškov, ki niso hoteli zapustiti mesta. V Adis Abebo se je preselilo okrog 2.000 oseb, od katerih se približno polovica vrnila v Italijo, druga polovica pa bo počakala v etiopskem glavnem me-

levisju. Nekateri niso hoteli niti povedati svojega imena.

Prvi je izstopil iz letala šestletni otrok, Mauro Tighino. »Ničesar ne vemo,« želim samo, da bi se čimprej vrnil k svojemu očetu,« je dejal z rosinimi očmi. Njegov oče je ostal v Asmari v upanju, da se bo položaj kmalu normaliziral. V Italijo sta Maura pospremila mama in deseterletni bratec.

V prvi skupini je bila tudi Gerlanda Cordaro, mati edinega Italijana, ki je bil ubit v Asmari v prvih dneh spopadov med etiopsko vojsko in eritrejskimi uporniki. Carmelo Cordaro je bil lastnik majhne pekarnice. Pred dvema tednoma, ko je odprl vrata svojega stanovanja, ga je pokosil rafal iz brozastrelke. Njegova mati je povedala, da so etiopski vojaški streljali proti vsem. Sedaj se bo nastanila pri drugem sinu, ki živi v Italiji. »Ne bom se vrnila v Eritrejo — je dejala. Zadnja leta želim preživeti v rojstnem kraju, daleč od vojn in mrtvih.«

Najmlajša v skupini beguncev je komaj pet mesecev stara Cristiana Di Luigi, ki je prišla v Rim z materjo in šestletno sestro. Njen oče, zdravnik v neki bolnišnici v Asmari, ni hotel zapustiti Eritreje, kjer so zdravniki v tem trenutku še posebno dragoceni. Od italijanske kolonije v Asmari je ostalo le nekaj petih stoškov, ki niso hoteli zapustiti mesta. V Adis Abebo se je preselilo okrog 2.000 oseb, od katerih se približno polovica vrnila v Italijo, druga polovica pa bo počakala v etiopskem glavnem me-

levisju. Nekateri niso hoteli niti povedati svojega imena.

Prvi je izstopil iz letala šestletni otrok, Mauro Tighino. »Ničesar ne vemo,« želim samo, da bi se čimprej vrnil k svojemu očetu,« je dejal z rosinimi očmi. Njegov oče je ostal v Asmari v upanju, da se bo položaj kmalu normaliziral. V Italijo sta Maura pospremila mama in deseterletni bratec.

V prvi skupini je bila tudi Gerlanda Cordaro, mati edinega Italijana, ki je bil ubit v Asmari v prvih dneh spopadov med etiopsko vojsko in eritrejskimi uporniki. Carmelo Cordaro je bil lastnik majhne pekarnice. Pred dvema tednoma, ko je odprl vrata svojega stanovanja, ga je pokosil rafal iz brozastrelke. Njegova mati je povedala, da so etiopski vojaški streljali proti vsem. Sedaj se bo nastanila pri drugem sinu, ki živi v Italiji. »Ne bom se vrnila v Eritrejo — je dejala. Zadnja leta želim preživeti v rojstnem kraju, daleč od vojn in mrtvih.«

Najmlajša v skupini beguncev je komaj pet mesecev stara Cristiana Di Luigi, ki je prišla v Rim z materjo in šestletno sestro. Njen oče, zdravnik v neki bolnišnici v Asmari, ni hotel zapustiti Eritreje, kjer so zdravniki v tem trenutku še posebno dragoceni. Od italijanske kolonije v Asmari je ostalo le nekaj petih stoškov, ki niso hoteli zapustiti mesta. V Adis Abebo se je preselilo okrog 2.000 oseb, od katerih se približno polovica vrnila v Italijo, druga polovica pa bo počakala v etiopskem glavnem me-

Ob življenje trije rudarji

CROTONE, 14. — Trije delavci so danes izgubili življenje v rudniku žvepla »Comero« pri Stromboliu v zgornji pokrajini Crotone. Ždi se, da je prišlo do nesreče, ker se je

EVROPSKI KONTROLOR

BONN — Nemški kancler Helmut Schmidt se je kritično obnebral na nekatere države, ki pripadajo skupnosti EGS, češ da te skušajo prebroditi sedanjega gospodarskega krizo s tem, da tiskajo »nekeje več denarja«. Helmut Schmidt je priznal, da imajo te države nekaj manj brezposelnih, pri čemer pa je, da jim taka politika povzroča dvostrano stopnjo inflacije v primerjavi z ZRN.

Schmidtov nagovor je brez dvoma resen, toda žal... na škodo delavskega razreda. V Zahodni Nemčiji se je brezposelnost dvignila za skoraj dvakratno stopnjo nad ravni drugih evropskih držav, ki pripadajo EGS, kar pomeni, da Schmidtova deflacijska politika obremenjuje predvsem delavske sloje. To pa se mu posreči, ker so zahodnonemški sindikati dosti bolj pohlevni in krotki, kot tovrstne organizacije v drugih deželah EGS.

V teh razmerah si Schmidt upa brati levite drugim državam skupnosti ter zahteva, da bi njegovi kontrolorji preverjali, če je denar, ki ga ZRN plačuje skupnosti pravilno izkoriščen.

VOJAŠKA »EKOLOGIJA«

WASHINGTON — »Ptičja vojna« se je z razsodbo zveznega prizivnega sodišča v Washingtonu končala. Porotniki so dovolili, da bo ameriška vojska lahko pokončala kakih deset milijonov skorocov, kosov, vrnan in drugih ptic, ki živijo v bližini dveh vojaških oporišč v Kentuckyju in v Tennesseeju. Ameriška vojska je nameravala uničiti vse te krljate živali, ker je menila, da so škodljive in da delajo zgažo. Proti njenemu naklepu, da jih uniči s kemikalijami sredstvi, so se zavzela številna društva za zaščito živali, katerim se je posrečilo, da dosežejo časno odločitev operacije.

Brez uspeha! Vojska je zmaga in sedaj bodo lahko pokončili deset milijonov ptic, zato, da bosta dve vojaški oporišči živeli v miru.

Zavržen priziv Sirhana B. Sirhana

SAN FRANCISCO, 14. — Kalifornijsko vrhovno sodišče je danes zavrnilo zahtevo po reviziji procesa Sirhana B. Sirhana, ki je sedaj v tiri na dosmrtno ječo zaradi umora Roberta Kennedyja. Sirhanov »advokat« odv. Godfrey »sac« je 13. januarja zahteval v »menu« svete varovanja, naj bi »vrislo« do revizije procesa. Trdil je, ki bi lahko z novimi dokazi prečisti sodnike, da Sirhan ni mogel ubiti tedanjega kandidata za predsedništvo ZDA. Sedanjí zagovornik onoreka, da je Sirhan streljal, kar na je prejšnjem procesu sprejel tedanjí zagovornik. Isaac trdi, da je njegov varovanec s tem izgubil možnost do uspešne pravne obrambe. Sirhan je bil obsojen 17. 4. 1969.

sesula stena v odprtem rudniku. Po sporočilu s kraja nesreče, se je ta pripetila, ko so rudarji odkopavali žveplo blizu stene, ki je bila že načeta. Gmota žvepla je padla skupno desetih rudarjev, od katerih je tri v polnoma zasula. Gasilcem je tri v polnoma zasula. »Vrislo« do revizije procesa. Trdil je, ki bi lahko z novimi dokazi prečisti sodnike, da Sirhan ni mogel ubiti tedanjega kandidata za predsedništvo ZDA. Sedanjí zagovornik onoreka, da je Sirhan streljal, kar na je prejšnjem procesu sprejel tedanjí zagovornik. Isaac trdi, da je njegov varovanec s tem izgubil možnost do uspešne pravne obrambe. Sirhan je bil obsojen 17. 4. 1969.

WASHINGTON, 14. — Bela hiša je sporočila, da bo v prihodnjih tednih skupina senatorjev in članov poslanske zbornice obiskala Južni Vietnam in Kambodžo.

NA POSVETU NOVINARJEV-KOMUNISTOV V KOPRU

Šetinc o vlogi časnikarja v samoupravnem socializmu

Tisk kot glavno orožje naprednih sil za utrditev resnično humanih samoupravnih odnosov v vseh sredinah

KOPER, 14. — Na slovenski obali se nadaljuje teden posvečen 50-letnici pisane partijske besede in izhajanja glasila zveze komunistov »Komunisti«. Te tedne bodo organizirali tudi v drugih slovenskih regijah.

V okviru te pomembne družbeno-politične manifestacije so danes v Kopru organizirali posvet članov aktivnosti novinarjev - komunistov, ki se ga je udeležil tudi sekretar izvršnega komiteja centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Šetinc. Novinarji so načeli vrsto vprašanj, ki zadevajo njihovo vlogo pri izgradnji samoupravnih socialističnih skupnosti, hkrati pa je bil govor tudi o raznih težavah, ki jih je treba premostiti, da bi lahko uspešno opravljali svoj poklic novinarja - družbenega delavca.

Na posvetu je govoril tudi Franc Šetinc, ki je najprej izčrpano opisal pomen pisane partijske besede v bogatem revolucionarnem obdobju zadnjih 50 let, ki je Zveza komunistov bojevala odlične bitke za novo socialistično družbo. Vloga pisane partijske besede je izredno pomembna tudi danes in novinarji morajo storiti vse, da bo še naprej ostala glavno orožje naprednih sil za utrditev in nadaljnji razvoj resnično humanih samoupravnih odnosov v vseh sredinah.

Ob koncu je tovariš Šetinc odgovoril tudi na več vprašanj v zvezi s situacijo na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani. Povedal je, da je Zveza komunistov dalj časa opozarjala v dolne kadre na fakulteti, da je tre-

ba pripraviti take programe, da bo ta fakulteta postala središče revolucionarne marksistične misli. Zaradi teženj posameznikov do tega ni prišlo. Zdaj se stvari razčiščujejo in ukrepi, ki so jih sprejeli, bodo vsekakor pomenili popolno preobrazbo te ustanove. Naši socialistični družbi gre za to, da bodo tako pomembni kadri, kot so politologi, sociologi in novinarji, ko bodo prišli iz fakultete, imeli ne samo dobro teoretično marksistično znanje, ampak da bodo tudi sposobni to znanje uporabljati v vsakodnevni samoupravi, praktični v sredinah, kjer bodo živeli in delali.

20-letnica ustanovitve »Aluminija« v Komnu

KOPER, 14. — Člani delovnega kolektiva »Aluminij« - Komen so nočjo v Lipici proslavili 20-letnico ustanovitve svoje delovne organizacije. Hkrati so proslavili tudi krajevni praznik v spomin na velike partizanske akcije na Krasu leta 1944 ter na masčevanje okupatorja, ki je požgal Komen, Branik in okoliške vase prebivalce pa odpeljal v koncentracijska taborišča. Na nočnejši proslavi so poudarili pomen podjetja za razvoj tega predela Krasa. V »Aluminiju« je namreč zaposlenih nad 200 ljudi, ki pretežno stanujejo na podeželju, zato podjetje vsekoli po svojih močeh pomaga tudi pri urejanju raznih vaških problemov.

L. O.

PO ARETACIJI IN ZASLIŠANJU DOMNEVNEGA TATU

Vedno zapleten primer tatvine umetnin v Urbino

Stefano Serpa je obtožil za sodelovanje Antonina Arcidiacona, ki pa je bil izpuščen na svobodo - Pogovor s časnikarji

URBINO, 14. — Danes ob 19.30 je preiskovalni sodnik izpustil iz zaporu Antonina Arcidiacona, ki je bil osumljen, da je bil soudeležnik pri tatvini umetniških slik Raffaella in Piera Della Francesca. Sodišnik je ugotovil, da obtožene ni imel opravka s to zadevo. Zakaj pa so ga pravzaprav aretirali? Antonino Arcidiacono je bil svoj čas v zaporu skupaj s Stefanom Serpo, ki so ga danes zvečer, pripeljali orožniki v Urbino. Medtem je bil Arcidiacono že izpuščen na svobodo.

No, s prihodom Stefana Serpe se je vsa zadeva v zvezi s tatvino v »Palazzo ducale« v Urbino še bolj zapletla. Serpa je izjavil, da je on odgovoren za tatvino, da je je sam opravil, toda na račun koga pa ni hotel povedati. To se je dogajalo v trenutku, ko so iz vse severne Italije orožniki spremljali v Urbino razne osumljence. Ali je morda Serpa neavromoven človek, ki je obtožil samega sebe, da je zagrešil tatvino v Urbino? Njegova postava je na las podobna tisti, ki jo je neki policijski funkcionar označil s temi besedami: »To tatvino je lahko zagrešil samo zelo majhen mož, ki ali pa kak deček.« V resnici je Serpa le nekoliko višji od metra in pol.

Stefano Serpo je policija iskala že zaradi dveh drugih prekrškov. Mladenič, ki star 22 let ter je bil tudi potapljač, je živel v Imperii, toda imel je že večkrat opravka s policijo. Bil je tudi v zaporu, kjer je srečal že omenjenega Arcidiacona. Čeprav ga ni baje nihče obtoževal, da ga iščejo, v zvezi s tatvino v Urbino, je sam prišel na turinsko kvesturo ter zahteval pogovor z nekim funkcionarjem. Zakaj je to storil, če je vedel, da ga iščejo tudi zaradi dveh drugih prekrškov? To vprašanje je popolnoma zavito v meglo.

Vendar, ko so ga pripeljali v Urbino, je imel po kratkem zaslišanju na policijski blokvotni razgovor s časnikarji. Ti so ga vprašali: »Povejte nam kaj o slikah.«

Odgovor: »Slike so še v Italiji in se jih lahko najde. Jaz jih lahko najdem.«

Odgovor: »Proti meni so izdali tri zaporna povelja: če me pustijo na svobodo, jih bom poiskal.«

Tako si je sedlo vprašanje za vprašanjem. Časnikarji so ga vprašali tudi, zakaj se svoj čas policijski funkcionar Arcuri ni minister Siviero niti več zanimal za njo. Čeprav so pri nekem prejšnjem primeru tatvine umetnin kolikor toliko preverili njegove izjave. Obtožene je odgovoril, da sta se tako funkcionar kot minister zmotila, kajti če bi mu verjela, bi on utegnil priti do ukrade-

Konferenco je odprl tajnik videnske federacije Renzo Pascolat, ki je pozdravil prisotne in povedal, da se je videnska federacija KPI začela temeljiteje ukvarjati s problemom beneških Slovencev leta 1962, ko je sklicala podobno konferenco v Spletu Slovenov. Danes pa je na počil čas za stvarno reševanje problema, odnos do manjšine naj postane merilo, s katerim se bo merila demokracija političnih sil. Ostro je obsodil tiste kroge KD in PSDI, ki zaradi svojih nazadnjaških stališč vztrajno zanikajo sam obstoj beneških Slovencev, in poudaril, da bodo vse besede o mednarodni vlogi naše dežele prazne, dokler se ne reši ta problem. Boj za priznanje manjšine mora postati del velikega skupnega antifašističnega in demokracijskega boja vseh naprednih sil.

Za Pascolatom je spregovoril prof. Pavel Petricig, ki je svoj referat začel s slovenskim pozdravom, nato pa prešel k analizi zgodovine in sedanjega položaja beneških Slovencev. V preteklosti se je zdelo, da bo problem Slovencev zelo hitro rešen z njihovo popolno asimilacijo, za katero so se zavzeli vsi politični režimi, ki so vladali v Italiji od leta 1866, ko je bila Beneska Slovenija priključena Italiji, do danes. Napore za asimilacijo so vsekoli spremljali gospodarska zaostlost, kolonialistično izkoriščanje in prisilno izseljevanje. Kljub vsemu pa se v zadnjem času kažejo v Beneski Sloveniji nove možnosti demokratične diskusije in boja za narodnostne pravice. Slovenske organizacije izvajajo podporo prebivalstva, svoje zahteve so predložile tudi političnim silam, podpira pa jih le levica, medtem ko se KD in PSDI izmika celo notranji diskusiji o teh vprašanjih. V preteklosti so se oblastniki izogibali, da bi zahtev, danes pa na vsako zahtevo pošilja jo negativne, diskriminatorne odgovore. Nujen je poseg dežele in države, nujni so zakoni, ki naj zadržijo slovenski manjšini globalno zaščito, predvsem pa je nujna politična garancija, da bodo zahteve beneških Slovencev upoštevane in spoštovane.

Po referatu se je razvila dolga in tehtna diskusija. Svetovalec nadšške gorske skupnosti Battocletti je spregovoril o tem, kako zaščita slovenske manjšine ni mogla najti mesta v statutu gorske skupnosti in dejal, da je glede problemov Slovencev treba zahtevati od vseh strank, da prevzamejo svoje odgovornosti. Predsednik ANPI Vincenti je govoril o skupnem boju Slovencev in Italijanov v NOB, o trikotarizmu, ki je deljal v Beneciji v prvih povojnih letih ter o novem duhu, ki je zdaj zavel v Beneciji, pri čemer je bil primer omenil odkritje dvojzračnega spomenika padlim partizanom na matajurskem pokopališču.

Predsednik kulturnega društva »Ivan Trnkar« dr. Viljem Cerno je poudaril, da se v Italiji tudi glede manjšin ustava ne izvaja, saj ni manjšine, ki bi bila zaščiten, zanje tistih, katerim je Italija dol-

žna.

Po referatu se je razvila dolga in tehtna diskusija. Svetovalec nadšške gorske skupnosti Battocletti je spregovoril o tem, kako zaščita slovenske manjšine ni mogla najti mesta v statutu gorske skupnosti in dejal, da je glede problemov Slovencev treba zahtevati od vseh strank, da prevzamejo svoje odgovornosti. Predsednik ANPI Vincenti je govoril o skupnem boju Slovencev in Italijanov v NOB, o trikotarizmu, ki je deljal v Beneciji v prvih povojnih letih ter o novem duhu, ki je zdaj zavel v Beneciji, pri čemer je bil primer omenil odkritje dvojzračnega spomenika padlim partizanom na matajurskem pokopališču.

Predsednik kulturnega društva »Ivan Trnkar« dr. Viljem Cerno je poudaril, da se v Italiji tudi glede manjšin ustava ne izvaja, saj ni manjšine, ki bi bila zaščiten, zanje tistih, katerim je Italija dol-

žna.

Po referatu se je razvila dolga in tehtna diskusija. Svetovalec nadšške gorske skupnosti Battocletti je spregovoril o tem, kako zaščita slovenske manjšine ni mogla najti mesta v statutu gorske skupnosti in dejal, da je glede problemov Slovencev treba zahtevati od vseh strank, da prevzamejo svoje odgovornosti. Predsednik ANPI Vincenti je govoril o skupnem boju Slovencev in Italijanov v NOB, o trikotarizmu, ki je deljal v Beneciji v prvih povojnih letih ter o novem duhu, ki je zdaj zavel v Beneciji, pri čemer je bil primer omenil odkritje dvojzračnega spomenika padlim partizanom na matajurskem pokopališču.

Predsednik kulturnega društva »Ivan Trnkar« dr. Viljem Cerno je poudaril, da se v Italiji tudi glede manjšin ustava ne izvaja, saj ni manjšine, ki bi bila zaščiten, zanje tistih, katerim je Italija dol-

žna.

Po referatu se je razvila dolga in tehtna diskusija. Svetovalec nadšške gorske skupnosti Battocletti je spregovoril o tem, kako zaščita slovenske manjšine ni mogla najti mesta v statutu gorske skupnosti in dejal, da je glede problemov Slovencev treba zahtevati od vseh strank, da prevzamejo svoje odgovornosti. Predsednik ANPI Vincenti je govoril o skupnem boju Slovencev in Italijanov v NOB, o trikotarizmu, ki je deljal v Beneciji v prvih povojnih letih ter o novem duhu, ki je zdaj zavel v Beneciji, pri čemer je bil primer omenil odkritje dvojzračnega spomenika padlim partizanom na matajurskem pokopališču.

Predsednik kulturnega društva »Ivan Trnkar« dr. Viljem Cerno je poudaril, da se v Italiji tudi glede manjšin ustava ne izvaja, saj ni manjšine, ki bi bila zaščiten, zanje tistih, katerim je Italija dol-

na zaščito po mednarodnih pogodbah. Govoril je še o diskriminacijah, ki dan za dnem zadevajo beneške Slovence, ter poudaril, da mora država in država ukreniti vse potrebno, da se rešijo narodnostni, pa tudi socialni in gospodarski problemi manjšine. Videnski občinski svetovalec Maniaco je v svojem pogoju obrazložil teoretične osnove, na katerih je treba graditi zaščito manjšin kultur, ki naj ne bo muzejška, ampak življenjska.

Predstavnik duhovnikov skupine Dom Emil Čenčič je izrazil svoje zadovoljstvo, da se poleg Cerke zavzamejo zanimati za probleme Slovencev tudi politične sile, ter upanje, da to zanimanje ni samo predvolilna poteza. Po tridesetih letih, odkar živimo v državi, ki je izšla iz odporniškega gibanja, je še vedno v teku raznarodovanje. S tem je treba prenehati, zanimanje za manjšinske probleme pa se mora razširiti tudi na druge politične sile, predvsem na tiste, ki imajo oblast. Izidor Predan je govoril o tem, kako so beneški Slovenci še vedno ustrahovani.